Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/2280

2026 10 15

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2026/2280

2026 m. spalio 7 d.

kuriuo nustatoma bendra Sąjungoje neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo sistema ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB, Tarybos direktyva 2001/40/EB bei Tarybos sprendimas 2004/191/EB

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 79 straipsnio 2 dalies c punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([2]),

kadangi:

(1) Sąjunga, kurdama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, turėtų vykdyti bendrą trečiųjų valstybių piliečių, neturinčių teisės likti Sąjungoje, grąžinimo politiką. Veiksminga grąžinimo politika yra viena iš pagrindinių patikimos migracijos valdymo sistemos sudedamųjų dalių;

(2) šiuo reglamentu nustatoma bendra valstybėse narėse neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių (toliau – neteisėtai esantys trečiųjų valstybių piliečiai) grąžinimo sistema, grindžiama bendra grąžinimo procedūra, veiksmingu bendradarbiavimu su trečiosiomis valstybėmis, neteisėtai esantiems trečiųjų valstybių piliečiams nustatomomis pareigomis, veiksmingo grąžinimo valdymo priemonių rinkiniu, įskaitant grįžimo skatinimo priemones, ir valstybių narių bendradarbiavimu;

(3) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 72 straipsnį šiuo reglamentu nedaromas poveikis valstybėms narėms priklausančių pareigų palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą vykdymui;

(4) siekiant prisidėti prie Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2024/1351 ([3]) nustatyto visapusiško požiūrio įgyvendinimo, turėtų būti sukurta bendra veiksmingo neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo valdymo sistema. Ta bendra sistema turėtų būti grindžiama integruotu politikos formavimu, kad būtų užtikrintas veiksmų ir priemonių, kurių imasi Sąjunga ir jos valstybės narės, veikdamos savo atitinkamose kompetencijos srityse, nuoseklumas ir veiksmingumas;

([1]) OL C, C/2026/33, 2026 1 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.
([2]) 2026 m. birželio 17 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2026 m. spalio 1 d. Tarybos sprendimas.
([3]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1351 dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1147 ir (ES) 2021/1060 bei panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 (OL L, 2024/1351, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Europos Vadovų Taryba nuolat pabrėžė ryžtingų veiksmų visais lygmenimis svarbą siekiant palengvinti, padidinti ir paspartinti grąžinimą iš Sąjungos. 2024 m. spalio mėn. Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją skubiai pateikti naują pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto;

(6) 2024 m. gruodžio 12 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos priimtose teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje strateginėse gairėse primenama, kad sėkminga grąžinimo politika yra vienas iš pagrindinių visapusiškos ir patikimos ES prieglobsčio ir migracijos sistemos ramsčių. Tuo tikslu strateginėse gairėse raginama plėtoti ir įgyvendinti ryžtingesnį ir visapusiškesnį požiūrį į grąžinimą, skubiai atnaujinant teisinę sistemą;

(7) veiksminga grąžinimo politika turėtų užtikrinti suderinamumą su Migracijos ir prieglobsčio paktu ir turėtų prisidėti prie jo vientisumo, padėti valdyti neteisėtą imigraciją į Sąjungą ir užkirsti kelią neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių neteisėtam judėjimui tarp valstybių narių, kartu gerbiant pagrindines teises;

(8) Sąjunga ir jos valstybės narės deda vis daugiau pastangų, kad grąžinimo politika būtų veiksmingesnė. Nepaisant tų pastangų, esama teisinė sistema, kurią sudaro Tarybos direktyva 2001/40/EB ([4]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB ([5]), nebeatitinka Sąjungos migracijos politikos poreikių ir teisėkūros bei veiklos poreikių, norint užtikrinti veiksmingą grąžinimą. Nuo tada, kai 2008 m. buvo priimta Direktyva 2008/115/EB, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė ir Sąjungos migracijos politika gerokai pasikeitė. Sąjungos teisėje migracijos srityje nuo teisės aktų, kuriuose nustatyti minimalieji standartai, pereita prie teisės aktų, kuriais siekiama valstybių narių praktikos suartinimo. 2018 m. Komisija siekė reformuoti grąžinimo taisykles pateikdama pasiūlymą dėl Direktyvos 2008/115/EB išdėstymo nauja redakcija. Komisija taip pat siekė padėti valstybėms narėms naudotis Direktyvoje 2008/115/EB nustatytomis lankstumo priemonėmis, pateikdama Komisijos rekomendacijas (ES) 2017/2338 ([6]) ir (ES) 2023/682 ([7]). Tačiau dabartinės teisinės sistemos ribos jau pasiektos;

(9) siekiant užtikrinti, kad trečiųjų valstybių piliečiai, kurie neatitinka arba nebeatitinka atvykimo, buvimo ar gyvenimo valstybių narių teritorijoje sąlygų, būtų grąžinami humaniškai ir tvariai, kartu visapusiškai gerbiant pagrindines teises ir tarptautinę teisę, turėtų būti nedelsiant nustatyta tvirta bendra veiksmingo grąžinimo procedūra. Aiškios ir skaidrios taisyklės, taikomos visose valstybėse narėse, turėtų suteikti tikrumo atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui ir kompetentingoms institucijoms. Svarbu supaprastinti, palengvinti ir paspartinti grąžinimo procedūras ir užtikrinti, kad grąžinimui nebūtų trukdoma, be kita ko, ir dėl neteisėto judėjimo į kitas valstybes nares;

([4]) 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos direktyva 2001/40/EB dėl abipusio sprendimų dėl trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo pripažinimo (OL L 149, 2001 6 2, p. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj).

([5]) 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 12 24, p. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) 2017 m. lapkričio 16 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2017/2338 dėl bendro „Grąžinimo vadovo“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms, vykdančioms su grąžinimu susijusias užduotis (OL L 339, 2017 12 19, p. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) 2023 m. kovo 16 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/682 dėl sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimo ir grąžinimo paspartinimo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB (OL L 86, 2023 3 24, p. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) taisyklių šiame reglamente taikymas neturėtų daryti poveikio taisyklėms dėl galimybės gauti tarptautinę apsaugą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1348 ([8]). Kai aktualu, šio reglamento taisyklės papildomos Reglamente (ES) 2024/1348 nustatytomis specialiomis taisyklėmis, kuriomis susiejami neigiami sprendimai dėl prieglobsčio ir sprendimai grąžinti, kiek tai susiję su jų priėmimu ir teisių gynimo priemonėmis, ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2024/1349 ([9]) nustatyta grąžinimo pasienio procedūra;

(11) šiuo reglamentu gerbiamos trečiųjų valstybių piliečių pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) ir 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijoje dėl pabėgėlių statuso, papildytoje 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (toliau – Ženevos konvencija). Jis turėtų būti taikomas laikantis Chartijos, bendrųjų Sąjungos teisės principų ir atitinkamos tarptautinės teisės;

(12) turėtų būti laikomasi negrąžinimo principo ir kolektyvinio išsiuntimo uždraudimo, numatyto Chartijos 19 straipsnyje. Pagal tą straipsnį niekas negali būti perkeltas, išsiųstas ar išduotas į trečiąją valstybę, kurioje jam iškilusi didelė mirties bausmės arba kankinimų ar kitokio nežmoniško ar žeminančio elgesio arba tokios bausmės rizika;

(13) valstybė narė, kurios teritorijoje aptinkamas neteisėtai joje esantis trečiosios valstybės pilietis, yra atsakinga už jo grąžinimo užtikrinimą;

(14) teismas, valstybės narės pagal nacionalinę teisę paskirtas kaip kompetentingas teismas, turėtų būti atsakingas už teisinę gynybą, kai apskundžiamas sprendimas grąžinti, draudimas atvykti ir sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti. Reikalavimų, kylančių iš negrąžinimo principo, laikymasis turėtų būti tikrinamas tais atvejais, kai iš bylos medžiagos, pateiktos teismui, pagal nacionalinę teisę paskirtam kompetentingu taikyti teisių gynimo priemonę dėl sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, papildytos arba patikslintos po rungimosi principu grindžiamo proceso, matyti, kad gali būti pažeistas negrąžinimo principas;

(15) nedarant poveikio Chartijos 47 straipsnyje numatytai teisei į veiksmingą teisinę gynybą, kuria užtikrinama, kad trečiosios valstybės pilietis galėtų apskųsti išvykimo laikotarpį arba tai, kad sprendime grąžinti jis nenurodytas, išvykimo laikotarpio panaikinimas arba atšaukimas neturėtų daryti poveikio atitinkamai sprendimo grąžinti, kuriame nustatyta ar konstatuota pareiga išvykti iš valstybių narių teritorijos, daliai;

(16) išsiuntimo atveju pagal nacionalinę teisę kompetentingomis paskirtos institucijos turėtų patikrinti, ar laikomasi negrąžinimo principo, remdamosi individualiu vertinimu, kurį atliekant atsižvelgiama į visas svarbias aplinkybes. Atitinkamas trečiosios valstybės pilietis turėtų kuo greičiau iki jo išsiuntimo pateikti ir pagrįsti informaciją, susijusią su jo asmeninėmis aplinkybėmis. Turėtų būti galima remtis esamu visų svarbių aplinkybių vertinimu, atliktu ankstesniuose procedūros etapuose arba vykdant kitas ankstesnes procedūras. Reikėtų išnagrinėti visus aktualius aplinkybių pasikeitimus ir visus naujus grąžinimo riziką įrodančius elementus, be kita ko, nustatyti, ar jie yra pagrindžiami ir ar yra nelaikoma, kad atitinkamas trečiosios valstybės pilietis juos pateikė vien tam, kad išsiuntimas būtų atidėtas arba būtų sutrukdyta jį įvykdyti;

([8]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1348, kuriuo Sąjungoje nustatoma bendra tarptautinės apsaugos procedūra ir panaikinama Direktyva 2013/32/ES (OL L, 2024/1348, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1349, kuriuo nustatoma grąžinimo pasienio procedūra ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1148 (OL L, 2024/1349, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) valstybės narės gali nukreipti trečiųjų valstybių piliečius, kurie nurodo, kad išsiuntimas pažeistų negrąžinimo principą, naudotis atitinkama procedūra, įskaitant prieglobsčio procedūrą pagal Reglamentą (ES) 2024/1348. Valstybės narės taip pat gali nukreipti tokius trečiųjų valstybių piliečius naudotis atitinkama procedūra tais atvejais, kai pagal jų nacionalinę teisę kompetentingomis paskirtos institucijos sužino apie atitinkamus požymius, rodančius, kad išsiuntimas pažeistų negrąžinimo principą;

(18) būtina, kad valstybės narės galėtų bendradarbiauti lanksčiau, be kita ko, sudarydamos naujus dvišalius susitarimus ar nustatydamos dvišalę tvarką, ir tikslingiau, kad būtų padedama vykdyti veiksmingą grąžinimą į trečiąsias valstybes;

(19) nustačius, kad trečiosios valstybės pilietis neatitinka arba nebeatitinka atvykimo, buvimo ar gyvenimo valstybių narių teritorijoje sąlygų, sprendimas grąžinti turėtų būti greitai priimtas remiantis individualiu vertinimu, atsižvelgiant į visus susijusius faktus ir aplinkybes. Sprendime grąžinti turėtų būti nustatyta trečiosios valstybės piliečio pareiga išvykti iš valstybių narių teritorijos. Nereikėtų reikalauti, kad sprendime grąžinti būtų nustatyta valstybė, į kurią grąžinama. Valstybė, į kurią grąžinama, turėtų būti nustatyta ne vėliau kaip prieš išsiuntimą ir gali būti nustatyta arba sprendime grąžinti, arba bet kuriame kitame sprendime, kuriuo nurodoma išsiųsti, kuris yra atskiras nuo sprendimo grąžinti. Kai yra kliūčių išsiųsti, neturėtų būti draudžiama priimti sprendimą grąžinti, tačiau išsiuntimas turėtų būti atidėtas. Jei sprendimo, kuriuo nustatoma valstybė, į kurią grąžinama, priėmimo metu vis dar yra įmanoma trečiosios valstybės pilietį išsiųsti į vieną iš kelių valstybių, į kurias grąžinama, be kita ko, dėl dvigubos ar daugkartinės pilietybės, tame sprendime gali būti nustatytos visos tokios valstybės, į kurias grąžinama. Chartijos 47 straipsnyje numatyta teisė į veiksmingą teisinę gynybą turi būti užtikrinta visų sprendime nurodytų šalių, į kurias grąžinama, atžvilgiu. Bet kuriuo atveju, kai kompetentinga institucija vykdo išsiuntimą, trečiosios valstybės pilietis turėtų būti pakankamai iš anksto prieš išsiuntimą informuojamas apie valstybę, į kurią grąžinama;

(20) šis reglamentas neturėtų užkirsti kelio valstybėms narėms pagal nacionalinę teisę numatyti kitų specialių trečiųjų valstybių piliečių grupių išsiuntimo atidėjimo priežasčių;

(21) už išvykimą iš valstybių narių teritorijos pirmiausia turėtų būti atsakingi trečiųjų valstybių piliečiai, turintys įpareigojimą išvykti;

(22) būtina užtikrinti, kad esminiai valstybės narės priimto sprendimo grąžinti elementai būtų įvedami konkrečia forma kaip Europos grąžinimo orderis, parengtas pagal šį reglamentą, ir pateikiami Šengeno informacinėje sistemoje kartu su perspėjimu dėl grąžinimo. Europos grąžinimo orderis savo ruožtu turėtų padėti pripažinti kitos valstybės narės priimtus vykdytinus sprendimus grąžinti ir sprendimus, kuriais nurodoma išsiųsti, ir užtikrinti jų vykdymą, jei trečiosios valstybės pilietis neteisėtai persikelia į kitą valstybę narę;

(23) kai valstybės narės teritorijoje esančiam trečiosios valstybės piliečiui taikomas vykdytinas kitos valstybės narės priimtas sprendimas grąžinti, sprendimų grąžinti pripažinimas ir vykdymo užtikrinimas turėtų palengvinti ir paspartinti grąžinimo procesą remiantis tvirtesniu valstybių narių bendradarbiavimu ir tarpusavio pasitikėjimu. Toks pripažinimas ir vykdymo užtikrinimas taip pat gali padėti atgrasyti nuo neteisėtos migracijos ir neskatinti neteisėto judėjimo Sąjungoje, taip pat sumažinti grąžinimo proceso vėlavimą. Teisių gynimo priemone dėl sprendimo grąžinti turėtų būti naudojamasi tik išduodančiojoje valstybėje narėje;

(24) sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, pripažinimas remiantis Europos grąžinimo orderyje pateikta informacija neturėtų būti įforminamas aktu ar sprendimu. Sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, nepripažinimas neturėtų būti įforminamas aktu ar sprendimu;

(25) jeigu valstybė narė svarsto galimybę pripažinti ir vykdyti kitos valstybės narės priimtą vykdytiną sprendimą grąžinti arba sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti (toliau – tarpusavio pripažinimas), toliau išdėstyti nurodyti elementai galėtų padėti valstybei narei nustatyti situacijas, kuriose tarpusavio pripažinimas neturėtų būti taikomas ir kuriose ji turėtų priimti savo sprendimą grąžinti. Tokios situacijos galėtų apimti atvejus, kai vykdymo užtikrinimas prieštarautų vykdančiosios valstybės narės viešajai tvarkai, be kita ko, kiek tai susiję su tam tikrų kategorijų trečiųjų valstybių piliečių, pavyzdžiui, nelydimų nepilnamečių ir nuo prekybos žmonėmis nukentėjusių asmenų, kuriems nacionalinėje teisėje numatyta aukštesnio lygio apsauga, grąžinimu; atvejus, kai išduoti naują sprendimą grąžinti būtų greičiau; atvejus, kai Europos grąžinimo orderyje pateikta informacija yra neišsami; atvejus, kai trečiosios valstybės pilietis pateikė skundą dėl sprendimo grąžinti išduodančiojoje valstybėje narėje; atvejus, kai trečiosios valstybės pilietis turi būti išsiųstas į kitą trečiąją valstybę, nei nurodyta išduodančiosios valstybės narės sprendime grąžinti arba sprendime, kuriuo nurodoma išsiųsti, arba atvejus, kai sprendime grąžinti nenurodyta jokia valstybė, į kurią grąžinama;

(26) siekdamos pasirengti veiksmams, kuriais siekiama privalomo tarpusavio pripažinimo, Komisija ir atitinkamos Sąjungos agentūros, tokios kaip Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (toliau – eu-LISA), įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/1726 ([10]), kai aktualu, turėtų remti valstybes nares, be kita ko, nustatyti reikiamas priemones ir atlikti pakoregavimus, kurie būtini siekiant užtikrinti automatizuotą Europos grąžinimo orderio tvarkymą;

(27) ne vėliau kaip įgyvendinimo akto, kuriuo nustatoma Europos grąžinimo orderio forma, priėmimo dieną valstybės narės ir Komisija bei atitinkamos Sąjungos agentūros, tokios kaip eu-LISA, turėtų pradėti nustatyti teisines ir technines priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad Europos grąžinimo orderis galėtų būti prieinamas per Šengeno informacinę sistemą;

(28) ne vėliau kaip 2029 m. spalio 17 d. Komisija turėtų įvertinti abipusio pripažinimo principo įgyvendinimą, visų pirma, kiek tai susiję su tuo: ar valstybės narės yra nustačiusios teisines ir technines priemones, kad Europos grąžinimo orderis būtų prieinamas per Šengeno informacinę sistemą, pagal šį reglamentą, ir ar tos priemonės yra veiksmingos, ar valstybės narės yra nustačiusios teisines ir technines priemones, skirtas automatizuotam Europos grąžinimo orderio tvarkymui užtikrinti pagal šį reglamentą, su sprendimų grąžinti ir sprendimų taikyti išsiuntimo priemonę pripažinimo ir vykdymo veiksmingumu, su dėl to atsirandančia našta teisminėms ir administracinėms nacionalinėms sistemoms ir atitinkamų mokymo ir bandomųjų projektų veiklos rezultatais;

(29) remdamasi abipusio pripažinimo įgyvendinimo vertinimu, Komisija atitinkamai turėtų pateikti pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, įskaitant visus tikslinius pakeitimus, kuriais siekiama užtikrinti veiksmingą grąžinimą, kad būtų nustatytas privalomas abipusis kitos valstybės narės priimtų vykdytinų sprendimų grąžinti ir sprendimų, kuriais nurodoma išsiųsti, pripažinimas ir vykdymas. Jei Komisija pasiūlymo nepateikia, ji turėtų paaiškinti priežastį, kodėl to nepadarė;

(30) su grąžinimu susijusioms nacionalinėms priemonėms turėtų būti ir toliau užtikrintas Sąjungos masto poveikis nustatant draudimą atvykti, kuriuo uždraudžiama atvykti į visų valstybių narių teritoriją ir būti joje. Draudimo atvykti trukmė turėtų būti nustatoma tinkamai atsižvelgiant į visas su konkrečiu atveju susijusias aplinkybes . Kai neteisėtai esantis trečiosios valstybės pilietis nustatomas prie išorės sienų atliekant patikrinimus išvykstant, gali būti tikslinga nustatyti draudimą atvykti, kad būtų išvengta pakartotinio atvykimo ateityje ir taip būtų sumažinta neteisėtos imigracijos rizika, kartu neužkertant kelio sparčiam tos trečiosios valstybės piliečio išvykimui;

([10]) 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1726 dėl Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros (eu-LISA), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 ir Tarybos sprendimas 2007/533/TVR bei panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 295, 2018 11 21, p. 99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) trečiųjų valstybių piliečiai, kurie nevykdo pareigos išvykti arba kuriems išvykimo laikotarpis nėra suteiktas, gali būti išsiųsti taikant prievartos priemones. Sugriežtintomis išsiuntimo taisyklėmis turėtų būti siekiama užtikrinti tiesiogines ir neatidėliotinas pasekmes, kurios kiltų tuo atveju, jei trečiosios valstybės pilietis neišvyksta pasibaigus išvykimo laikotarpiui arba anksčiau, taip pat siekiama užkirsti kelią neteisėtam judėjimui Sąjungoje ir saugumo rizikai. Jei nėra priežasčių manyti, kad savanoriškas grįžimas pakenktų grąžinimo procedūros tikslui, bendradarbiaujantys trečiųjų valstybių piliečiai ir toliau gali būti grąžinami, visų pirma, savanoriško grįžimo būdu. Taikant prievartos priemones turėtų būti laikomasi proporcingumo ir veiksmingumo principų, atsižvelgiant į priemones, kurių imamasi, ir siekiamus tikslus;

(32) kadangi šis reglamentas taikomas tik Sąjungoje neteisėtai esantiems trečiųjų valstybių piliečiams, jis nedaro poveikio konsultavimui grąžinimo ir reintegracijos klausimais ir kitoms programoms, kuriomis remiamas ir Sąjungoje teisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių savanoriškas grįžimas ir reintegracija;

(33) siekiant užtikrinti, kad neteisėtai esantys trečiųjų valstybių piliečiai, kurie kelia saugumo riziką , būtų veiksmingai nustatyti ir greitai grąžinti, būtinos bendros taisyklės. Būtina užtikrinti, kad būtų atliekami atitinkami patikrinimai siekiant nustatyti saugumo riziką keliančius trečiųjų valstybių piliečius ir apie juos pranešti, be kita ko, remiantis tikrinimo procesu, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2024/1356 ([11]). Saugumo riziką keliančių trečiųjų valstybių piliečių išsiuntimas iš esmės turėtų būti taikomas įprastai ir turėtų būti galima nukrypti nuo bendrųjų taisyklių siekiant numatyti ilgesnius ar neribotos trukmės draudimus atvykti ir ilgesnius sulaikymo laikotarpius, taip pat nukrypti nuo taisyklių dėl naudojimosi specializuotais sulaikymo centrais, kad asmenys, keliantys grėsmę valstybių narių saugumui, būtų greitai išsiųsti;

(34) naujomis taisyklėmis turėtų būti išplėstos valstybių narių galimybės papildomomis priemonėmis užtikrinti grąžinimą į trečiąsias valstybes. Turėtų būti įmanoma su trečiosiomis valstybėmis sudaryti specialius susitarimus ar tvarką, kad valstybėms narėms būtų suteikta daugiau grąžinimo galimybių, su sąlyga, kad atitinkama trečioji valstybė laikosi tarptautinių žmogaus teisių standartų ir – išsiuntimo atveju – negrąžinimo principo. Trūkumai, susiję su konkrečiomis trečiosios valstybės teritorijos dalimis arba asmenų, kurių tapatybę galima nustatyti, kategorijomis, neturėtų trukdyti sudaryti tokio susitarimo ar nustatyti tvarkos, jei taikomos pakankamos garantijos, kuriomis užtikrinama, kad būtų visapusiškai gerbiamos trečiųjų valstybių piliečių, kuriems taikomas toks susitarimas ar tvarka, teisės. Visų pirma, susitarime ar tvarkoje turėtų būti nustatytos grąžinimui taikytinos procedūros, buvimo atitinkamoje valstybėje sąlygos, susitarimo ar tvarkos šalių atitinkamos pareigos ir atsakomybė, taip pat pasekmės susitarimo ar tvarkos pažeidimo atveju. Jei susitarimas ar tvarka apima tolesnį grąžinimą iš trečiosios valstybės, tame susitarime ar tvarkoje taip pat turėtų būti pateiktos nuostatos dėl pasekmių tais atvejais, kai tolesnis grąžinimas neįmanomas, dėl atitinkamų susitarimo ar tvarkos šalių pareigų ir atsakomybės, dėl didelio pokyčio, darančio neigiamą poveikį padėčiai trečiojoje valstybėje, pasekmių ir nepriklausomos stebėsenos įstaigos ar mechanizmo susitarimo arba tvarkos įgyvendinimui įvertinti. Sudarius tokius susitarimus ar tvarką, Chartijos 51 straipsnio 1 dalies tikslais Sąjungos teisė būtų laikoma įgyvendinta;

(35) siekiant užtikrinti, kad su atitinkamų valstybių narių išorės sienų valdymu ir vidaus saugumu susiję teisėti interesai būtų pakankamai apsaugoti, tais atvejais, kai valstybė narė derasi dėl susitarimo ar tvarkos šio reglamento tikslais su viena iš Sąjungos kaimyninių trečiųjų valstybių, valstybės narės, turinčios bendrą sieną su ta trečiąja valstybe, turėtų būti tinkamu laiku prieš sudarant atitinkamą susitarimą ar nustatant atitinkamą tvarką informuojamos apie tas derybas, visapusiškai laikantis Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 4 straipsnio 3 dalyje nustatyto lojalaus bendradarbiavimo principo. Turėtų būti reikalaujama, kad sudarydamos susitarimus ar nustatydamos tvarką su trečiosiomis valstybėmis, valstybės narės informuotų Komisiją ir kitas valstybes nares apie tuos susitarimus ar tvarką prieš juos laikinai taikant arba prieš jiems įsigaliojant, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau. Be to, siekiant išvengti bet kokio Sąjungos teisės nesilaikymo ir toliau didinti skaidrumą dėl valstybių narių susitarimų ar tvarkos su trečiosiomis valstybėmis, valstybės narės turėtų galėti savanoriškai informuoti Komisiją ir kitas valstybes nares apie derybų dėl susitarimų ar tvarkos su trečiąja valstybe pagal šį reglamentą pažangą prieš šalims pasiekiant galutinį susitarimą, be kita ko, siekiant, kad Komisija įvertintų numatomo susitarimo ar tvarkos, dėl kurių deramasi, suderinamumą su Sąjungos teise;

([11]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1356, kuriuo nustatomas trečiųjų šalių piliečių tikrinimas prie išorės sienų ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240 ir (ES) 2019/817 (OL L, 2024/1356, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) gerai veikianti Šengeno erdvė be vidaus sienų priklauso nuo to, ar valstybės narės veiksmingai ir efektyviai taiko atitinkamą *acquis*. Tarybos reglamentu (ES) 2022/922 ([12]) nustatomas vertinimo ir stebėsenos mechanizmas, skirtas tikrinti, kaip taikoma Šengeno *acquis*, be kita ko, susijęs su veiksmingu neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių, grąžinimu ir pagarba pagrindinėms teisėms;

(37) taikydamos grąžinimo procedūras pagal Chartijos 24 straipsnį ir 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją valstybės narės visų pirma turėtų atsižvelgti į vaiko interesus. Vertindamos konkretaus vaiko interesus, valstybės narės turėtų, visų pirma, deramai atsižvelgti į nepilnamečio gerovę ir socialinę raidą trumpuoju, vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiais, saugumo ir apsaugos aspektus bei nepilnamečio pažiūras, atsižvelgdamos į jo amžių ir brandą, įskaitant jo patirtį. Nelydimi nepilnamečiai visais grąžinimo proceso etapais turėtų turėti atstovą arba asmenį, paskirtą užtikrinti vaiko interesus;

(38) jei yra pagrindo abejoti, ar trečiosios valstybės pilietis yra nepilnametis, kompetentinga institucija turėtų galėti atlikti atitinkamo asmens amžiaus įvertinimą pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Kompetentinga institucija turėtų turėti galimybę remtis amžiaus įvertinimais, atliktais vykdant ankstesnes procedūras. Siekiant užtikrinti migracijos valdymo Sąjungoje nuoseklumą, kompetentingos institucijos galėtų atsižvelgti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2024/1348 nurodytą procedūrą;

(39) siekiant padidinti grąžinimo procedūros veiksmingumą, turėtų būti nustatytos aiškios trečiųjų valstybių piliečių pareigos. Trečiųjų valstybių piliečiai turėtų turėti pareigą išvykti iš valstybių narių teritorijos ir bendradarbiauti su valdžios institucijomis per visą grąžinimo procedūrą. Trečiųjų valstybių piliečiai turėtų likti pasiekiami kompetentingoms institucijoms, jos turėtų galėti su jais susisiekti ir jie turėtų teikti visą grąžinimo parengimui ir vykdymui svarbią informaciją. Jie taip pat neturėtų nei fiziškai, nei žodžiu trukdyti išsiuntimui. Kad būtų laikomas žodiniu trukdymu, atitinkamo trečiosios valstybės piliečio elgesys turėtų būti tokio pobūdžio ar išraiškos, kad jis būtų intensyvesnis nei paprastas prieštaravimas. Atsakomybė už trečiųjų valstybių piliečių tapatybės nustatymą ir grąžinimui būtinų kelionės dokumentų gavimą ir pateikimą, visų pirma, turėtų tekti patiems trečiųjų valstybių piliečiams. Jei nesilaikoma pareigos išvykti ir bendradarbiauti, turėtų kilti veiksmingos, atgrasomos ir proporcingos pasekmės, o kompetentingos institucijos turėtų imtis atitinkamų veiksmų grąžinimui užtikrinti, be kita ko, taikydamos tyrimo priemones. Neturėtų būti draudžiama nustatyti bendrųjų pareigų, įskaitant pareigas likti valstybėje, turėti joje gyvenamąją vietą ir atvykti prisistatyti, trečiųjų valstybių piliečiams, kurių negalima išsiųsti, be kita ko, dėl negrąžinimo principo arba dėl to, kad jie nepakankamai bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis. Pasekmės pareigos bendradarbiauti nevykdymo atveju turėtų apimti, pavyzdžiui, mažesnes išmokas ir pašalpas, skiriamas pagal nacionalinę teisę, arba kelionės dokumentų konfiskavimą;

(40) šis reglamentas nedaro poveikio pareigoms ir priemonėms, nesusijusioms su grąžinimu, arba nuostatoms, kuriomis reglamentuojamos socialinės išmokos pagal nacionalinę teisę;

(41) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių galimybei taikyti, kai taikytina, baudžiamąsias sankcijas, įskaitant laisvės atėmimą, pagal nacionalinę baudžiamąją teisę trečiųjų valstybių piliečiams, patenkantiems į šio reglamento taikymo sritį;

(42) turėtų būti nustatytos teisinės apsaugos priemonės, taikomos sprendimams, susijusiems su grąžinimu, taip siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamų asmenų teisių apsaugą. Sprendimo apskundimo arba peržiūros teisme atvejais, pateikus prašymą, turėtų būti suteikta reikalinga teisinė pagalba, nedarant poveikio galimybei apriboti prieigą prie teisinės pagalbos ir atstovavimo;

([12]) 2022 m. birželio 9 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/922 dėl tikrinimo, kaip taikoma Šengeno *acquis*, vertinimo ir stebėsenos mechanizmo sukūrimo ir veikimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1053/2013 (OL L 160, 2022 6 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) teisinė pagalba ir atstovavimas apima, be kita ko, skundo arba prašymo atlikti peržiūrą rengimą, įskaitant procesinių dokumentų, kurių reikalaujama pagal nacionalinę teisę, parengimą ir, jei rengiamas teismo posėdis, dalyvavimą tame teismo posėdyje teisme, kad būtų užtikrintas veiksmingas naudojimasis teise į gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą;

(44) teismo sąvoka yra Sąjungos teisėje reglamentuojama sąvoka, kaip ją aiškina Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. Ta sąvoka, šalia kitų elementų, gali reikšti tik instituciją, veikiančią kaip trečioji šalis institucijos, priėmusios sprendimą, kuris yra proceso dalykas, atžvilgiu. Ta institucija turėtų vykdyti teismines funkcijas, o tai, ar ta institucija pagal nacionalinę teisę laikoma teismu, nėra lemiamas veiksnys. Šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių kompetencijai organizuoti savo nacionalinę teismų sistemą ir nustatyti apeliacinių instancijų skaičių. Tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje yra numatyta galimybė dėl pirmo ar paskesnio sprendimo pateikti dar vieną skundą, ir jei toks skundas pateikiamas, sprendimo grąžinti vykdymas neturėtų būti sustabdomas, išskyrus atvejus, kai trečiosios valstybės pilietis prašo sustabdyti sprendimo vykdymą ir teismas, tinkamai atsižvelgdamas į tam tikras konkretaus atvejo aplinkybes, nusprendžia tą prašymą patenkinti. Tokios nuostatos neturėtų daryti poveikio nacionalinei teisei, kurioje numatytas tokių teisių gynimo priemonių stabdomasis poveikis;

(45) siekiant padidinti grąžinimo procedūrų veiksmingumą, kartu užtikrinant, kad būtų gerbiama teisė į veiksmingą teisinę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį, skundai dėl su grąžinimu susijusių sprendimų turėtų būti, kiek įmanoma, užginčijami vienu teisminiu lygmeniu. Šio reglamento taisyklės, susijusios su skundais ir sprendimų vykdymo stabdomuoju poveikiu, turėtų atitikti Chartijos 47 straipsnyje numatytą teisę į veiksmingą teisinę gynybą;

(46) nors šiame reglamente nenumatytas automatinis skundo stabdomasis poveikis, valstybės narės, visapusiškai laikydamosi Chartijos 47 straipsnio, turėtų užtikrinti, kad kompetentingas pirmosios instancijos teismas galėtų sustabdyti išsiuntimą prieš vykdant sprendimą grąžinti ar sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti. Trečiosios valstybės pilietis turėtų turėti galimybę pateikti prašymą sustabdyti sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, vykdymą, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje taip pat numatyta galimybė kompetentingam teismui *ex officio* sustabdyti tokių sprendimų vykdymą. Tokia nuostata neturėtų daryti poveikio valstybių narių galimybei numatyti automatinį skundo stabdomąjį poveikį pagal nacionalinę teisę. Siekiant išvengti dubliavimo, susijusio su negrąžinimo principo pažeidimo rizika, turėtų būti remiamasi visa atitinkamos bylos medžiaga, visų pirma, ankstesniais vertinimais, įskaitant, kai aktualu, vertinimus, atliktus vykdant prieglobsčio procedūrą;

(47) valstybėms narėms turėtų būti suteiktos būtinos priemonės, kad būtų užtikrinti greiti ir veiksmingi grąžinimai, įskaitant priemones, taikomas dėl nesilaikymo, ir paskatas laikytis pareigos išvykti ir bendradarbiauti, taip pat priemonės, taikomos siekiant užkirsti kelią pasislėpimo pavojui. Pasislėpimas apima tokius veiksmus kaip išvykimas iš valstybių narių teritorijos be kompetentingų institucijų leidimo dėl priežasčių, kurios nėra tokios, kurių trečiosios valstybės pilietis negalėtų kontroliuoti. Nustačius bendras taisykles, neapribojant valstybių narių teisės nacionalinėje teisėje nustatyti papildomas priemones ir kriterijus, turėtų būti supaprastinti su pareiga bendradarbiauti siejami reikalavimai ir kriterijai, kuriais remiantis nustatomas pasislėpimo pavojus. Tokiomis bendromis taisyklėmis taip pat turėtų būti užtikrinama, kad valstybėse narėse būtų taikomas sulaikymas ir sulaikymo alternatyvos, kad grąžinimo procesas būtų veiksmingai valdomas;

(48) turėtų būti įmanoma taikyti sulaikymą, kai tai proporcinga ir būtina, atskirai įvertinus kiekvieną atvejį, tik grąžinimo, be kita ko, siekiant pasirengti grąžinimui, readmisijos ar išsiuntimo įvykdymo tikslu. Institucijos turėtų veikti deramai stropiai, o sulaikymas turėtų būti taikomas kuo trumpiau ir paprastai atitinkamoje valstybėje narėje turėtų trukti ne ilgiau kaip 24 mėnesius. Jei neteisėtai būnantys trečiųjų valstybių piliečiai pasislėpė kitoje valstybėje narėje, apskaičiuojant ilgiausią sulaikymo laikotarpį į ankstesnius sulaikymo laikotarpius neturėtų būti atsižvelgiama. Apskaičiuojant ilgiausią sulaikymo laikotarpį neturėtų būti įtraukiami sulaikymo laikotarpiai, numatyti pagal kitus reglamentus ar direktyvas, nesusijusius su grąžinimo procedūra. Sulaikymo metu turėtų būti atsižvelgiama į specialiuosius poreikius, nustatytus pažeidžiamumo vertinime. Tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje numatytas nepilnamečių sulaikymas, pirmiausia turėtų būti atsižvelgiama į vaiko interesus. Kitos švelnesnės sulaikymui alternatyvios priemonės turėtų būti taikomos, kai jas galima veiksmingai taikyti neteisėtai būnantiems trečiųjų valstybių piliečiams;

(49) kai sulaikymas trunka 24 mėnesius, valstybės narės tam tikromis aplinkybėmis turėtų turėti galimybę sulaikyti neteisėtai būnančius trečiųjų valstybių piliečius tolesniems, ne ilgesniems kaip šešių mėnesių laikotarpiams, jei esama pasislėpimo rizikos ar dėl naujos svarbios informacijos tam tikromis aplinkybėmis kyla pagrįsta išsiuntimo tikimybė. Sulaikymas turėtų būti taikomas laikantis būtinumo ir proporcingumo principų ir turėtų trukti kuo trumpiau;

(50) grįžtantiems trečiųjų valstybių piliečiams, kurie kelia saugumo riziką, reikalingos specialios priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves. Todėl tokius trečiųjų valstybių piliečius turėtų būti galima sulaikyti ilgesniam nei 24 mėnesių laikotarpiui. Bet koks toks sulaikymas turėtų atitikti proporcingumo principą;

(51) su sulaikytais trečiųjų valstybių piliečiais turėtų būti elgiamasi humaniškai ir oriai, gerbiant jų pagrindines teises ir laikantis tarptautinės bei nacionalinės teisės, atsižvelgiant į Europos Tarybos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą praktines gaires. Paprastai turėtų būti sulaikoma specializuotuose sulaikymo centruose arba specialiuose kitų įstaigų padaliniuose. Įkalinimo įstaigų patalpose turėtų būti galima sulaikyti tais atvejais, kai valstybė narė neturi galimybių sulaikyti tokiuose centruose, kuo labiau užtikrinant, kad tokie trečiųjų valstybių piliečiai tokiose patalpose būtų atskirti nuo kalinių. Turėtų būti galima trečiųjų valstybių piliečiams, kurie kelia saugumo riziką, sulaikymo centruose taikyti griežtesnes apsaugos priemones;

(52) šiame reglamente nustatyti sulaikymo pagrindai nedaro poveikio kitiems sulaikymo pagrindams, įskaitant baudžiamosiose bylose taikomus sulaikymo pagrindus, kurie taikytini pagal nacionalinę teisę;

(53) bet kurios valstybės pareiga priimti savo piliečius yra pagrindinis valstybės suverenumo ir tarptautinio bendradarbiavimo principas. Valstybių pareiga priimti savo piliečius laikoma paprotinės tarptautinės teisės principu ir yra numatyta Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 9 priedo 5 skyriuje ir išdėstyta Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių organizacijos narių partnerystės susitarime (Samoa susitarimas). Veiksmingas grąžinimas įmanomas tik tuo atveju, jei valstybės laikosi pareigos priimti savo pačių piliečius. Todėl valstybių narių gebėjimas vykdyti veiksmingą grąžinimą priklauso nuo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis. Kai reikia, Sąjunga ir valstybės narės naudojasi esamomis priemonėmis, pavyzdžiui, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009 ([13]) 25a straipsniu ir parama, numatyta Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1896 ([14]), kad pagerintų bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis;

([13]) 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009 9 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) 2019 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1896 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1052/2013 ir (ES) 2016/1624 (OL L 295, 2019 11 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) grąžinimo politikos išorės aspektas yra sudėtinė išsamaus požiūrio į migracijos valdymą dalis. Veiksmingas bendradarbiavimas grąžinimo ir readmisijos srityje yra pagrindinis subalansuotos ir visapusiškos partnerystės su trečiosiomis valstybėmis išorės komponentas, atitinkantis Reglamente (ES) 2024/1351 nurodytus tikslus. Be kita ko, 2024 m. spalio mėn. išvadose Europos Vadovų Taryba paragino imtis skubių veiksmų, kad būtų užtikrintas veiksmingas grąžinimas, kaip svertą naudojant visą atitinkamą Sąjungos politiką ir priemones, įskaitant vizų politiką, prekybą, vystymąsi ir diplomatiją. Šiuo atveju tiek valstybėse narėse, tiek Sąjungos institucijose reikia laikytis visus valdžios lygmenis apimančio požiūrio;

(55) kadangi trečiųjų valstybių bendradarbiavimas neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo ir readmisijos srityje gali pasirodyti praktiškai sudėtingas, ir nedarant poveikio Reglamento (EB) Nr. 810/2009 25a straipsnyje numatytam trečiųjų valstybių bendradarbiavimo readmisijos srityje vertinimui, kai viena ar kelios valstybės narės susiduria su sunkumais bendradarbiaudamos su trečiosiomis valstybėmis readmisijos srityje, be kita ko, siekdamos patvirtinti pilietybę, gauti reikiamus kelionės dokumentus iš atitinkamų trečiųjų valstybių valdžios institucijų ir organizuoti grąžinimo operacijas, Sąjunga ir valstybės narės turėtų turėti galimybę pasinaudoti atitinkamomis ir esamomis Sąjungos teisėje numatytomis priemonėmis tiek, kiek joms privalomi teisėkūros procedūra priimti aktai, kuriais nustatomos šios priemonės, laikydamosi suderinto Sąjungos požiūrio į bendradarbiavimo grąžinimo ir readmisijos srityje gerinimą;

(56) koordinuotas valstybių narių požiūris į readmisiją yra labai svarbus siekiant palengvinti trečiųjų valstybių piliečių grąžinimą. Nepakankami tolesni veiksmai, susiję su vykdytinais sprendimais grąžinti, gali pakenkti bendro požiūrio į grąžinimą veiksmingumui. Po vykdytinų sprendimų grąžinti turėtų būti sistemingai imamasi visų būtinų priemonių grąžinimui įgyvendinti, įskaitant, kai reikia, readmisijos prašymų pateikimą trečiųjų valstybių valdžios institucijoms tais atvejais, kai kyla abejonių dėl pilietybės arba kai reikia gauti kelionės dokumentą;

(57) veiksmingos grąžinimo procedūros grindžiamos veiksmingu valstybių narių administraciniu bendradarbiavimu ir dalijimusi informacija. Keitimasis informacija, įskaitant dalijimąsi duomenimis apie trečiųjų valstybių piliečių tapatybę ir pilietybę, jų kelionės dokumentus ir kitą susijusią informaciją, turėtų būti grindžiamas aiškiomis taisyklėmis, įskaitant nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1860 ([15]). Tose taisyklėse turėtų būti laikomasi duomenų apsaugos principų ir gerbiamos atitinkamo asmens teisės, užtikrinant, kad tokia informacija būtų tiksli, būtų naudojama tik grąžinimo, išsiuntimo, readmisijos ir reintegracijos tikslais ir būtų apsaugota nuo neteisėtos prieigos, atskleidimo ar naudojimo;

(58) pagal šį reglamentą valstybių narių vykdomam asmens duomenų tvarkymui taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 ([16]). Šio reglamento tikslais Sąjungos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 ([17]). Atsižvelgiant į svarbias su readmisija ir veiksmingu grąžinimu susijusias viešojo intereso priežastis, grąžinimo, išsiuntimo, readmisijos ir reintegracijos tikslais galėtų būti būtina perduoti trečiųjų valstybių piliečių, dėl kurių priimtas sprendimas grąžinti, asmens duomenis, įskaitant duomenis, susijusius su jų tapatybe, kelionės dokumentus, kitus atitinkamus duomenis, taip pat tinkamai pagrįstais atvejais duomenis apie jų apkaltinamuosius nuosprendžius ir sveikatą. Toks perdavimas turi būti vykdomas atitinkamai pagal Reglamento (ES) 2016/679 V skyrių ir Reglamento (ES) 2018/1725 V skyrių, taip pat duomenų subjektų teisių ir laikantis negrąžinimo, proporcingumo ir būtinumo principų ir Chartijos;

([15]) 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1860 dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimui (OL L 312, 2018 12 7, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) už prieglobstį atsakingos kompetentingos institucijos ir įvairiuose grąžinimo proceso etapuose dalyvaujančios kompetentingos institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus, kad užtikrintų veiksmingą grąžinimą;

(60) bendroje grąžinimo sistemoje turėtų būti visapusiškai naudojamasi skaitmeninėmis sistemomis, padedančiomis valdyti grąžinimą, readmisiją ir reintegraciją, daugiausia dėmesio skiriant veiksmingoms administracinėms procedūroms, bendradarbiavimui, dalijimuisi informacija ir sąveikumui;

(61) valstybės narės paprastai turėtų tarpusavyje bendradarbiauti ir padėti viena kitai, be kita ko, siekdamos sudaryti sąlygas vykti tranzitu per jų teritoriją, teikti su tokiu tranzitu susijusią logistinę arba kitą materialinę pagalbą ar pagalbą natūra, palengvinti perdavimą į kitą valstybę narę pagal dvišalius susitarimus ar tvarką arba remiantis valstybių narių bendradarbiavimu, arba siekdamos remti trečiųjų valstybių piliečių išvykimą į valstybes nares, kuriose jie turi teisę būti;

(62) Sąjunga teikia finansinę ir operacinę paramą, nedarant poveikio 2028–2034 m. daugiametei finansinei programai, kad šis reglamentas būtų veiksmingai įgyvendintas. Tiek, kiek veikla turėtų būti finansuojama Prieglobsčio ir migracijos fondo teminės priemonės lėšomis, ji gali būti įgyvendinama taikant tiesioginį, netiesioginį arba pasidalijamąjį valdymą. Valstybės narės turėtų kuo geriau pasinaudoti turimomis Sąjungos finansinėmis priemonėmis, programomis ir projektais grąžinimo srityje, visų pirma, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1147 ([18]), taip pat operacine pagalba, teikiama FRONTEX pagal Reglamentą (ES) 2019/1896;

(63) ataskaitų apie šio reglamento veiksmingumą teikimas ir tobulintinų sričių nustatymas turėtų būti grindžiami turimų, patikimų ir palyginamų statistinių duomenų, susijusių su grąžinimo procedūrų veiksmingumu, trečiųjų valstybių bendradarbiavimu ir reintegracijos pastangomis, rinkimu ir analize. Siekiant užtikrinti statistinių duomenų aktualumą, reikėtų apsvarstyti ir prireikus peržiūrėti Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 862/2007 ([19]), Reglamente (ES) 2019/1896 ir nacionalinėje teisėje nustatytus standartus. Turėtų būti nustatyti bendri atitinkamų duomenų rinkimo ir teikimo standartai ir apibrėžtys, kad būtų galima įvertinti šio reglamento poveikį ir prisidėti priimant pagrįstus sprendimus dėl būsimų politikos pakeitimų;

(64) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai nustatyti Europos grąžinimo orderį. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ([20]);

(65) šiuo reglamentu nustatoma nauja bendra neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo sistema, kurią turi tiesiogiai įgyvendinti nacionalinės valdžios institucijos. Ta nauja sistema sukuriamos svarbios naujovės, kuriomis siekiama padidinti grąžinimo procedūros veiksmingumą, be kita ko, kiek tai susiję su trečiosiomis valstybėmis, į kurias grąžinama, ir grąžinimo išorės aspektu. Siekiant užtikrinti, kad šiame reglamente numatytos priemonės būtų taikomos nedelsiant, šis reglamentas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Šio reglamento, kuriuo pakeičiama Direktyva 2008/115/EB ir kuriuo siekiama visiškai pakeisti ta direktyva nustatytą teisinę sistemą, 50 straipsnio 2 dalyje nenurodytos nuostatos turėtų būti taikomos nuo 2027 m. spalio 17 d., kad būtų galima imtis visų būtinų parengiamųjų ir operatyvinių veiksmų ir užtikrinti sklandų, veiksmingą ir nuoseklų jo įgyvendinimą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, taip pat siekiant išvengti dubliavimosi su ta direktyva ir tuo reglamentu. Dėl šių priežasčių nuo tos datos turėtų būti panaikinti direktyvos 2001/40/EB ir 2008/115/EB ir Tarybos sprendimas 2004/191/EB ([21]);

([18]) 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (OL L 251, 2021 7 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

([19]) 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 311/76 dėl statistinių duomenų rinkimo apie darbuotojus užsieniečius (OL L 199, 2007 7 31, p. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

([20]) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([21]) 2004 m. vasario 23 d. Tarybos sprendimas 2004/191/EB, nustatantis finansinių skirtumų, atsirandančių dėl Direktyvos 2001/40/EB dėl abipusio sprendimų dėl trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo pripažinimo taikymo, kompensavimo kriterijus ir praktines priemones (OL L 60, 2004 2 27, p. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) kadangi šio reglamento tikslo, būtent padidinti neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo veiksmingumą valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmų, kuriais siekiama užtikrinti bendrą ir nuoseklų valstybių narių požiūrį, masto ar poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(67) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas. Kadangi šis reglamentas grindžiamas Šengeno *acquis*, remdamasi to protokolo 4 straipsniu, per šešis mėnesius po to, kai Taryba nusprendžia dėl šio reglamento, Danija turi nuspręsti, ar jį įtrauks į savo nacionalinę teisę;

(68) šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kurias įgyvendinant Airija nedalyvauja pagal prie ES sutarties ir SESV pridėtą Protokolą Nr. 19 dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis*, ir, atsižvelgiant į to protokolo 4 straipsnio taikymą, Airijai jis nėra privalomas ar taikomas;

(69) Islandijos ir Norvegijos atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos Tarybos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarime dėl pastarųjų asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* ([22]), kurios patenka į Tarybos sprendimo 1999/437/EB ([23]) 1 straipsnio C punkte nurodytą sritį;

(70) Šveicarijos atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarime dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* ([24]), kurios patenka į Sprendimo 1999/437/EB 1 straipsnio C punkte nurodytą sritį, minėtą sprendimą taikant kartu su Tarybos sprendimo 2008/146/EB ([25]) 3 straipsniu;

(71) Lichtenšteino atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokole dėl Lichtenšteino Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*, kurios patenka į Tarybos sprendimo 1999/437/EB 1 straipsnio C punkte nurodytą sritį, minėtą sprendimą taikant kartu su Tarybos sprendimo 2011/350/ES ([26]) 3 straipsniu;

([22]) OL L 176, 1999 7 10, p. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) 1999/437/EB: 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos sprendimas dėl tam tikrų priemonių taikant Europos Sąjungos Tarybos, Islandijos Respublikos ir Norvegijos Karalystės sudarytą susitarimą dėl šių dviejų valstybių asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* (OL L 176, 1999 7 10, p. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) OL L 53, 2008 2 27, p. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) 2008 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimas 2008/146/EB dėl Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* sudarymo Europos bendrijos vardu (OL L 53, 2008 2 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) 2011 m. kovo 7 d. Tarybos sprendimas 2011/350/ES dėl Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokolo dėl Lichtenšteino Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* sudarymo Europos Sąjungos vardu, kiek tai susiję su patikrinimų prie vidaus sienų panaikinimu ir asmenų judėjimu (OL L 160, 2011 6 18, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) šis reglamentas yra aktas, grindžiamas Šengeno *acquis* ar kitaip su ja susijęs, kaip tai suprantama 2003 m. Stojimo akto 3 straipsnio 1 dalyje;

(73) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu, ir jis 2025 m. gegužės 23 d. pateikė nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu nustatoma bendra neteisėtai valstybių narių teritorijoje esančių trečiųjų valstybių piliečių (toliau – neteisėtai esantys trečiųjų valstybių piliečiai) veiksmingo grąžinimo sistema, laikantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) pripažintų pagrindinių teisių ir bendrųjų Sąjungos teisės principų bei taikytinų tarptautinių įsipareigojimų , be kita ko, dėl žmogaus teisių.

2. Šio reglamento tikslas – sudaryti sąlygas valstybėms narėms imtis visų reikalingų priemonių siekiant užtikrinti veiksmingą neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimą , atsižvelgiant į visapusišką požiūrį, nustatytą Reglamento (ES) 2024/1351 3 straipsnyje, 4 straipsnio h punkte ir 5 straipsnio e punkte.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas neteisėtai esantiems trečiųjų valstybių piliečiams.

2. Šis reglamentas netaikomas asmenims, kurie naudojasi laisvo judėjimo teise pagal Sąjungos teisę, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 ([27]) 2 straipsnio 5 punkte.

3. Šis reglamentas nedaro poveikio reglamentų (ES) 2024/1351, (ES) 2024/1348 ir (ES) 2024/1349 nuostatoms.

4. Nedarant poveikio šio straipsnio 5 daliai, šis reglamentas netaikomas bet kuriems iš toliau nurodytų trečiųjų valstybių piliečių:

a) kuriems prie išorės sienų atsisakoma leisti atvykti pagal Reglamento (ES) 2016/399 14 straipsnį arba, tuo atveju, jei valstybei narei tas reglamentas nėra privalomas, atsisakoma leisti atvykti į tokios valstybės narės teritoriją pagal lygiavertę nacionalinę teisę;

b) kuriuos kompetentingos institucijos sulaikė ar suėmė dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo sausuma, jūra ar oru ir kurie po to nėra gavę leidimo ar teisės būti toje valstybėje narėje;

([27]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016 3 23, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

c) kuriems pagal nacionalinę teisę taikomas grąžinimas kaip baudžiamosios teisės sankcija arba kaip baudžiamosios teisės sankcijos taikymo pasekmė;

d) kuriems taikoma ekstradicijos procedūra.

5. Valstybė narė gali nuspręsti taikyti šį reglamentą trečiųjų valstybių piliečiams, priskiriamiems vienai ar kelioms 4 dalies a, b ir c punktuose nurodytoms kategorijoms. Tokiais atvejais šis reglamentas tų kategorijų trečiųjų valstybių piliečiams taikomas nuo tos dienos, kurią valstybė narė apie savo sprendimą praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai.

6. Kai valstybė narė nusprendžia taikyti šį reglamentą trečiųjų valstybių piliečiams, kuriems grąžinimas taikomas kaip baudžiamosios teisės sankcija, 5, 7 ir 8 straipsniai netaikomi.

7. Kiek tai susiję su trečiųjų valstybių piliečiais, kuriems šis reglamentas netaikomas pagal 4 dalies a ar b punktus, valstybės narės užtikrina, kad elgesys su jais ir jų apsaugos lygis būtų ne mažiau palankūs, nei nustatyti 10 straipsnio 9 ir 10 dalyse, 11 straipsnio 2 dalyje, 11 straipsnio 6 dalies c ir e punktuose, 32 straipsnio 1–6 dalyse ir 33 straipsnyje, ir būtų laikomasi negrąžinimo principo.

8. Šis reglamentas taikomas nedarant poveikio valstybių narių nacionalinei baudžiamajai teisei, visų pirma nuostatoms, kuriomis už neteisėtą buvimą nustatomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudžiamosios sankcijos, įskaitant įkalinimą, su sąlyga, kad atitinkamas baudžiamasis procesas ir tokių sankcijų taikymas netrukdo užtikrinti veiksmingo grąžinimo.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) trečiosios valstybės pilietis – bet kuris asmuo, kuris nėra Sąjungos pilietis, kaip tai suprantama pagal SESV 20 straipsnį, ir kuris nėra asmuo, besinaudojantis laisvo judėjimo teise pagal Sąjungos teisę, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/399 2 straipsnio 5 punkte;

2) neteisėtas buvimas – trečiosios valstybės piliečio, kuris neatitinka arba nebeatitinka Reglamento (ES) 2016/399 6 straipsnyje nustatytų trečiųjų valstybių piliečių atvykimo sąlygų arba buvimo ar gyvenimo toje valstybėje narėje sąlygų arba valstybės narės, kuriai tas reglamentas nėra privalomas, atveju lygiavertėje nacionalinėje teisėje nustatytų atvykimo, buvimo ar gyvenimo valstybėje narėje sąlygų, buvimas tos valstybės narės teritorijoje;

3) valstybė, į kurią grąžinama, – viena iš šių valstybių:

a) trečioji valstybė, kuri yra trečiosios valstybės piliečio kilmės valstybė;

b) trečioji valstybė, kuri yra trečiosios valstybės piliečio ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos valstybė;

c) trečioji tranzito valstybė, per kurią vykta į Sąjungą, kaip nustatyta Sąjungos arba valstybių narių readmisijos susitarimuose ar tvarkoje;

d) trečioji valstybė, išskyrus nurodytąją a ir b punktuose, į kurią trečiosios valstybės pilietis turi teisę atvykti ir gyventi;

e) saugi trečioji valstybė, kurios atžvilgiu trečiosios valstybės piliečio tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas kaip nepriimtinas pagal Reglamento (ES) 2024/1348 38 straipsnio 1 dalies b punktą arba – valstybių narių, kurioms tas reglamentas nėra privalomas, atveju – pagal atitinkamas lygiavertes nuostatas, kai tokios nuostatos yra įtrauktos į nacionalinę teisę;

f) pirmoji prieglobsčio valstybė, kurios atžvilgiu trečiosios valstybės piliečio tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas kaip nepriimtinas pagal Reglamento (ES) 2024/1348 38 straipsnio 1 dalies a punktą arba – valstybių narių, kurioms tas reglamentas nėra privalomas, atveju – pagal lygiavertes nuostatas, kai tokios nuostatos yra įtrauktos į nacionalinę teisę;

g) trečioji valstybė, išskyrus nurodytas a, b ar d punktuose, su kuria yra sudarytas susitarimas ar nustatyta tvarka, kuriais remiantis trečiosios valstybės pilietis yra priimamas pagal šio reglamento 14 straipsnį;

4) sprendimas grąžinti – administracinis ar teismo aktas ar sprendimas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios valstybės piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nurodoma ar nustatoma prievolė tam trečiosios valstybės piliečiui išvykti iš valstybių narių teritorijos;

5) grąžinimas – veiksmai, kai neteisėtai esantis trečiosios valstybės pilietis:

a) savanoriškai grįžta, kaip apibrėžta 8 punkte, arba

b) kompetentingų institucijų išsiunčiamas iš valstybės narės į valstybę, į kurią grąžinama, kaip apibrėžta sprendime, kuriuo nurodoma išsiųsti, arba, kai taikytina, sprendime grąžinti;

6) sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, – administracinis arba teismo aktas ar sprendimas, kuriame konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios valstybės pilietis gali būti išsiųstas į vieną ar daugiau valstybių, į kurią (-ias) grąžinama;

7) išsiuntimas – kompetentingų institucijų atliekamas sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, vykdymo užtikrinimas fiziškai išvežant iš valstybių narių į valstybę, į kurią grąžinama;

8) savanoriškas grįžimas – neteisėtai esančio trečiosios valstybės piliečio, kuris vykdo pareigą išvykti per sprendime grąžinti nustatytą išvykimo laikotarpį arba jam pasibaigus, išvykimas iš valstybių narių teritorijos, su pagalba arba be jos, nevykdant išsiuntimo;

9) pasislėpimas – veiksmai, dėl kurių trečiosios valstybės pilietis tampa nepasiekiamas kompetentingoms administracinėms ar teisminėms institucijoms;

10) draudimas atvykti – administracinis ar teismo aktas ar sprendimas, kuriuo trečiosios valstybės piliečiui uždraudžiama atvykti į valstybių narių teritoriją ir būti joje;

11) grąžinimo operacija – kompetentingos institucijos organizuojama ar koordinuojama arba FRONTEX remiama operacija, kurią vykdant iš vienos ar kelių valstybių narių grąžinami trečiųjų valstybių piliečiai.

4 straipsnis

Pagrindinės teisės

Taikydamos šį reglamentą, valstybės narės veikia visapusiškai laikydamosi atitinkamos Sąjungos teisės, įskaitant Chartiją, atitinkamos tarptautinės teisės, pareigų, susijusių su galimybe gauti tarptautinę apsaugą, negrąžinimo principo ir pagrindinių teisių.

II SKYRIUS

GRĄŽINIMO PROCEDŪRA

1 SKIRSNIS

GRĄŽINIMO NURODYMO PROCEDŪRA

5 straipsnis

Sprendimas grąžinti

1. Sprendimą grąžinti trečiosios valstybės pilietį, neteisėtai esantį jos teritorijoje, priima valstybės narės kompetentingos institucijos, nurodydamos ar nustatydamos pareigą tam trečiosios valstybės piliečiui išvykti iš valstybių narių teritorijos.

2. Sprendime grąžinti:

a) nurodomas išvykimo laikotarpis, kuris negali viršyti 30 dienų ir vėliausiai iki kurio pabaigos trečiosios valstybės pilietis turi išvykti iš valstybių narių teritorijos, arba

b) nurodoma, kad trečiosios valstybės pilietis nedelsdamas turi išvykti iš valstybių narių teritorijos.

Pirmos pastraipos a punkte nurodytas išvykimo laikotarpis, kurio negalima viršyti, gali būti sutrumpintas, kaip nurodyta nacionalinėje teisėje.

Valstybės narės savo nacionalinėje teisėje gali nustatyti aplinkybes, kada trečiosios valstybės piliečiui turi būti suteikiamas išvykimo laikotarpis arba nurodoma nedelsiant išvykti.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies pirmos pastraipos a punkto, sprendime grąžinti deramai atsižvelgiant į konkrečias atskiro atvejo aplinkybes, gali būti nurodytas ilgesnis nei 30 dienų išvykimo laikotarpis.

4. Kompetentingos institucijos, deramai atsižvelgdamos į konkrečias atskiro atvejo aplinkybes, visų pirma dalyvavimą grąžinimo ir reintegracijos programoje pagal 44 straipsnio 3 dalį ar 18 straipsnyje nustatytos pareigos bendradarbiauti laikymąsi, gali pratęsti sprendime grąžinti pirmiau nurodytą išvykimo laikotarpį.

5. Kompetentingos institucijos gali sutrumpinti sprendime grąžinti pirmiau nustatytą išvykimo laikotarpį, jei nesilaikoma 18 straipsnyje nustatytos pareigos bendradarbiauti.

6. Data, nuo kurios skaičiuojamas išvykimo laikotarpis, nustatoma pagal nacionalinę teisę.

7. Sprendimas grąžinti priimamas raštu, jame nurodomos faktinės ir teisinės priežastys. Trečiosios valstybės pilietis informuojamas apie galimas teisių gynimo priemones ir terminus, per kuriuos galima jomis pasinaudoti. Apie sprendimą grąžinti trečiosios valstybės piliečiui pranešama kuo greičiau, laikantis valstybės narės, kuri priima sprendimą, nacionalinės teisės. Jei trečiosios valstybės piliečio buvimo vieta nežinoma, apie sprendimą grąžinti pranešama vadovaujantis nacionaline teise.

8. Kompetentingos institucijos gali nuspręsti neteikti 7 dalyje nurodytos informacijos arba ją apriboti dėl faktinių priežasčių, kai nacionalinėje teisėje numatyta apriboti teisę į informaciją arba kai tai būtina viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar nacionaliniam saugumui ir nusikalstamų veikų prevencijai, tyrimui, atskleidimui ir baudžiamajam persekiojimui už jas užtikrinti. Tokiais atvejais trečiosios valstybės pilietis informuojamas apie pagrindų, kuriais remiantis priimtas sprendimas grąžinti, esmę, kad jis galėtų pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone. Pareiga informuoti trečiosios valstybės pilietį apie pagrindų esmę neapima pareigos atskleisti bet kokią įslaptintą informaciją.

9. Valstybė (-ės), į kurią (-ias) grąžinama, nustatoma (-os) sprendime grąžinti arba pagal 10 straipsnio 4 dalį prieš įvykdant išsiuntimą. Kai trečiosios valstybės pilietis nusprendžia savanoriškai sugrįžti į kitą valstybę, į kurią grąžinama, nei sprendime grąžinti arba sprendime dėl išsiuntimo nurodyta (-os) valstybė (-ės), į kurią (-ias) grąžinama, naujo sprendimo, kuriame nustatoma valstybė, į kurią grąžinama, priimti nereikia.

10. Jei yra kliūčių įvykdyti išsiuntimą, kompetentingoms institucijoms neužkertamas kelias priimti sprendimą grąžinti. Jei sprendime grąžinti nustatoma valstybė, į kurią grąžinama, ir buvo nustatyta grąžinimo rizika, išsiuntimas į tą valstybę, į kurią grąžinama, atidedamas pagal 11 straipsnio 1 dalies a punktą.

11. Trečiosios valstybės piliečiui paprašius, jam pateikiamas sprendimo grąžinti pagrindinių elementų , įskaitant informaciją dėl galimų teisių gynimo priemonių, vertimas raštu ar žodžiu į kalbą, kurią trečiosios valstybės pilietis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti. Šiuo tikslu kompetentingos institucijos, kai tinkama, gali naudoti standartizuotus vertimo šablonus arba kompiuterizuoto ir automatiškai sugeneruoto vertimo raštu priemones.

12. Sprendimas grąžinti priimamas tuo pačiu aktu arba atskiru aktu tuo pačiu metu ir kartu su sprendimu nutraukti trečiosios valstybės piliečio teisėtą buvimą, arba po to nepagrįstai nedelsiant ir nedarant poveikio V skyriuje numatytoms procedūrinėms garantijoms ir kitoms atitinkamoms Sąjungos ir tarptautinės teisės nuostatoms.

13. Ne vėliau kaip 2027 m. balandžio 17 d. Komisija priima įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma Europos grąžinimo orderio forma. Europos grąžinimo orderyje nurodomi pagrindiniai sprendimo grąžinti ir, kai aktualu, sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, elementai. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 47 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

14. Priimdamos sprendimą grąžinti, valstybės narės naudoja Europos grąžinimo orderio formą ir ją pateikia per Šengeno informacinę sistemą pagal Reglamentą (ES) 2018/1860 .

15. Ne vėliau kaip 13 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto priėmimo dieną valstybės narės ir Komisija bei atitinkamos Sąjungos agentūros, kaip antai „eu-LISA“, pradeda diegti būtinas teisines ir technines priemones, kad Europos grąžinimo orderis būtų prieinamas per Šengeno informacinę sistemą, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įvykdyti 14 dalyje nustatytą pareigą. Komisija ir susijusios Sąjungos agentūros, kaip antai „eu-LISA“, atitinkamai remia valstybes nares.

16. Ne vėliau kaip 2027 m. spalio 17 d. Komisija ir susijusios Sąjungos agentūros, kaip antai „eu-LISA“, įgyvendina priemones, kuriomis užtikrinama galimybė automatizuotai tvarkyti Europos grąžinimo orderį, kad 7 straipsnis būtų taikomas efektyviau.

17. Ne vėliau kaip 2027 m. spalio 17 d. valstybės narės praneša Komisijai apie būtinas teisines ir technines priemones, nustatytas 14 dalyje nurodytai pareigai įvykdyti.

6 straipsnis

Pareigos priimti sprendimą grąžinti išimtys

1. Valstybių narių kompetentingos institucijos gali nuspręsti nepriimti sprendimo grąžinti, kai neteisėtai esantis trečiosios valstybės pilietis yra:

a) perkeliamas į kitą valstybę narę taikant Reglamento (ES) 2016/399 23a straipsnyje numatytą procedūrą;

b) perkeliamas į kitą valstybę narę pagal dvišalius susitarimus ar tvarką arba remiantis valstybių narių bendradarbiavimu pagal 42 straipsnį;

c) asmuo, kurio neteisėtas buvimas nustatytas atliekant patikrinimus kertant sieną jam išvykstant prie išorės sienos pagal Reglamento (ES) 2016/399 8 straipsnį arba, jei valstybei narei tas reglamentas neprivalomas, lygiaverčius patikrinimus pagal nacionalinę teisę, kuo labiau vengiant atidėti atitinkamo trečiosios valstybės piliečio išvykimą.

2. Sprendimas grąžinti nepriimamas tais atvejais, kai trečiosios valstybės pilietis turi kitos valstybės narės išduotą galiojantį leidimą gyventi, ilgalaikę vizą ar kitą leidimą gyventi šalyje .

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais valstybė narė, kurios teritorijoje neteisėtai yra trečiosios valstybės pilietis, reikalauja, kad trečiosios valstybės pilietis nedelsdamas išvyktų į kitos valstybės narės teritoriją. Jei trečiosios valstybės pilietis nesilaiko reikalavimų arba jei trečiosios valstybės piliečio neatidėliotinas išvykimas būtinas dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar nacionalinio saugumo priežasčių, valstybė narė, kurios teritorijoje tas trečiosios valstybės pilietis yra neteisėtai, gali prašyti kitų valstybių narių bendradarbiauti pagal 42 straipsnį arba priimti sprendimą grąžinti pagal 5 straipsnį.

4. Sprendimas grąžinti nepriimamas tais atvejais, kai taikoma 7 straipsnyje nustatyta procedūra.

7 straipsnis

Kitos valstybės narės priimtų sprendimų grąžinti pripažinimas ir vykdymo užtikrinimas

1. Valstybė narė, kurioje trečiosios valstybės pilietis yra neteisėtai (toliau – vykdančioji valstybė narė), gali pripažinti ir vykdyti kitos valstybės narės (toliau – išduodančioji valstybė narė) pagal 5 straipsnio 1 dalį ir 10 straipsnio 3 dalį to trečiosios valstybės piliečio atžvilgiu priimtą vykdytiną sprendimą grąžinti ir, kai aktualu, sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti. Tas vykdymo užtikrinimas grindžiamas Europos grąžinimo orderyje pateikta informacija ir vykdomas pagal nacionalines taisykles ir procedūras, nustatytas 10 straipsnyje.

2. Nereikalaujama, kad pripažinimas būtų vykdomas administracinės procedūros forma . Pripažinimo tikslais valstybės narės neprivalo priimti administracinių aktų ar sprendimų.

3. Jei valstybė narė nepripažįsta arba nevykdo sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, pagal 1 dalį , ta valstybė narė priima sprendimą grąžinti, laikydamasi 5 straipsnyje nustatytų sąlygų arba sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti, pagal 10 straipsnio 3 dalį.

4. Jei valstybė narė pripažįsta arba vykdo sprendimą grąžinti arba sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti, pagal 1 dalį, ji sustabdo išsiuntimo vykdymą, jei išduodančiojoje valstybėje narėje sustabdomas sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, galiojimas, ir gali priimti sprendimą grąžinti, laikydamasi 5 straipsnyje nustatytų sąlygų.

5. Jei išduodančioji valstybė narė sustabdo arba panaikina sprendimą grąžinti arba jei sprendimą grąžinti panaikina administracinė institucija arba teismas, vykdančioji valstybė narė priima sprendimą grąžinti, laikydamasi 5 straipsnyje nustatytų sąlygų.

6. Išduodančioji valstybė narė, gavusi prašymą, vykdančiajai valstybei narei pateikia visus turimus duomenis ir dokumentus, būtinus grąžinimo arba išsiuntimo vykdymui užtikrinti pagal Reglamentą (ES) 2018/1860 .

7. Šio straipsnio taikymas nedaro poveikio 6 straipsnyje nustatytų išimčių taikymui.

8. Valstybės narės ne vėliau kaip 5 straipsnio 13 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto priėmimo dieną imasi parengiamųjų veiksmų, kurie galėtų palengvinti kitų valstybių narių priimtų sprendimų grąžinti arba sprendimų, kuriais nurodoma išsiųsti, pripažinimą, be kita ko, kai aktualu, pradėdamos savo nacionalinėse sistemose diegti teisines ir technines priemones, atlikti nacionalinių IT sistemų pakeitimus, rengti atitinkamus mokymus ir vykdyti bandomųjų projektų veiklą.

9. Ne vėliau kaip 2029 m. spalio 17 d. Komisija įvertina abipusio pripažinimo principo įgyvendinimą pagal šio straipsnio 1 dalį, visų pirma kiek tai susiję su:

a) tuo, ar valstybės narės yra nustačiusios 5 straipsnio 15 dalyje nurodytas teisines ir technines priemones, kad Europos grąžinimo orderis būtų prieinamas per Šengeno informacinę sistemą, ir ar tos priemonės yra veiksmingos;

b) tuo, ar valstybės narės yra nustačiusios teisines ir technines priemones, skirtas 5 straipsnio 16 dalyje nurodytam automatizuotam Europos grąžinimo orderio tvarkymui užtikrinti;

c) sprendimų grąžinti ir sprendimų, kuriais nurodoma išsiųsti, pripažinimo ir vykdymo veiksmingumu;

d) dėl to atsirandančia našta nacionalinėms teisminėms bei administracinėms sistemoms ir

e) atitinkamų mokymų ir bandomųjų projektų veiklos rezultatais.

10. Remdamasi 9 dalyje nurodytu vertinimu, Komisija atitinkamai pateikia pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, įskaitant tikslinius pakeitimus, kuriais siekiama užtikrinti veiksmingą grąžinimą, kad būtų nustatytas privalomas kitų valstybių narių priimtų vykdytinų sprendimų grąžinti ir sprendimų, kuriais nurodoma išsiųsti, pripažinimas ir vykdymas. Jei Komisija pasiūlymo nepateikia, ji paaiškina to priežastis.

2 SKIRSNIS

DRAUDIMAS ATVYKTI

8 straipsnis

Draudimo atvykti išdavimas

1. Sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti, kai:

a) trečiosios valstybės pilietis turi būti išsiųstas pagal 10 straipsnį;

b) pareiga išvykti iš valstybių narių teritorijos neįvykdoma per laikotarpį, nustatytą pagal 5 straipsnį, arba

c) trečiosios valstybės pilietis kelia saugumo riziką, kaip tai suprantama pagal 13 straipsnį.

2. Kitais nei 1 dalyje išvardytais atvejais kompetentingos institucijos gali nustatyti, kad sprendimas grąžinti arba sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, priimamas kartu su draudimu atvykti, atsižvelgdamos į atitinkamas aplinkybes, visų pirma į trečiosios valstybės piliečio bendradarbiavimo lygį.

3. Draudimas atvykti išduodamas kaip sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, dalis arba atskirai raštu. Apie draudimą atvykti trečiosios valstybės piliečiui pranešama ta kalba, kurią jis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti. Šiuo tikslu kompetentingos institucijos, kai tinkama, gali naudoti standartizuotus vertimo šablonus arba kompiuterizuoto ir automatiškai sugeneruoto vertimo raštu priemones.

4. Kompetentingos institucijos gali nustatyti draudimą atvykti nepriimdamos sprendimo grąžinti, skirto trečiosios valstybės piliečiui, neteisėtai esančiam valstybių narių teritorijoje, kurio neteisėtas buvimas nustatomas atliekant patikrinimus kertant sieną jam išvykstant pagal Reglamento (ES) 2016/399 8 straipsnį arba, jei valstybėms narėms tas reglamentas neprivalomas, lygiaverčius patikrinimus pagal nacionalinę teisę. Šiais atvejais draudimas atvykti gali būti nustatomas ir apie jį pranešama po to, kai trečiosios valstybės pilietis išvyko iš valstybių narių teritorijos, kuo labiau vengiant atidėti atitinkamo trečiosios valstybės piliečio išvykimą.

5. Jeigu neteisėtai esantis trečiosios valstybės pilietis išvyksta iš valstybių narių teritorijos anksčiau nei priimamas sprendimas grąžinti, kompetentingos institucijos gali nustatyti draudimą atvykti, nepriimdamos sprendimo grąžinti.

6. Jeigu pagrindai išduoti draudimą atvykti atsirado priėmus sprendimą grąžinti, kompetentingos institucijos gali nustatyti draudimą atvykti nepriimdamos naujo sprendimo grąžinti.

7. Kompetentingos institucijos konkrečiais atvejais gali neišduoti draudimo atvykti dėl humanitarinių priežasčių, jei trečiosios valstybės pilietis yra nuo prekybos žmonėmis nukentėjęs asmuo, arba jei trečiosios valstybės pilietis tinkamai bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis, be kita ko, dalyvaudamas grąžinimo ir reintegracijos programoje.

8. Draudimo atvykti trukmė nustatoma tinkamai atsižvelgiant į visas su konkrečiu atveju susijusias aplinkybes ir neviršija 10 metų. Nedarant poveikio 13 straipsnio 5 dalies a punktui, draudimas atvykti gali būti išduodamas ilgiausiai 20 metų laikotarpiui atsižvelgiant į tinkamai pagrįstas priežastis, kai laikoma, kad būtina užkirsti kelią trečiosios valstybės piliečiui atvykti į valstybių narių teritoriją.

9. Draudimo atvykti laikotarpis prasideda tą dieną, kurią trečiosios valstybės pilietis išvyko iš valstybių narių teritorijos.

9 straipsnis

Draudimo atvykti panaikinimas, sustabdymas ar trukmės sutrumpinimas

1. Išduodančiosios valstybės narės kompetentinga institucija draudimą atvykti gali panaikinti, sustabdyti arba sutrumpinti jo trukmę, jei trečiosios valstybės pilietis įrodo, kad jis grįžo savanoriškai, nedarant poveikio 2 ir 3 dalims.

2. Išduodančiosios valstybės narės kompetentinga institucija, jei mano, kad tai tinkama, gali panaikinti draudimą atvykti, sustabdyti jį arba sutrumpinti jo trukmę pagrįstais konkrečiais atvejais, be kita ko, dėl humanitarinių priežasčių, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, nedarant poveikio 3 daliai.

3. Trečiosios valstybės pilietis gali pateikti tinkamai pagrįstą prašymą dėl draudimo atvykti panaikinimo, sustabdymo ar trukmės sutrumpinimo, jei trečiosios valstybės pilietis išvyko iš valstybių narių teritorijos, nedarant poveikio 4 daliai.

4. Trečiosios valstybės pilietis, kuriam pagal 8 straipsnio 8 dalį arba 13 straipsnio 5 dalies a punktą nustatytas ilgesnis nei 10 metų draudimas atvykti, gali praėjus 10 metų po savo išvykimo iš valstybių narių teritorijos prašyti išduodančiosios valstybės narės peržiūrėti, ar draudimas atvykti turi būti panaikintas, sustabdytas arba sutrumpinta jo trukmė, tinkamai atsižvelgiant į visas atitinkamas aplinkybes, įskaitant, kai aktualu, tai, ar trečiosios valstybės pilietis tebekelia saugumo riziką, kaip tai suprantama pagal 13 straipsnį, ir ar draudimas atvykti tebėra būtinas siekiant toliau užkirsti kelią trečiosios valstybės piliečiui atvykti į valstybių narių teritoriją. Prašymas atlikti peržiūrą turi būti tinkamai pagrįstas.

5. Valstybės narės draudimo atvykti panaikinimą gali susieti su trečiosios valstybės piliečio išsiuntimo išlaidų kompensavimu.

3 SKIRSNIS

GRĄŽINIMO VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

10 straipsnis

Išsiuntimas

1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių trečiosios valstybės piliečiui, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti arba sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, išsiųsti, kai:

a) trečiosios valstybės pilietis nesilaiko pareigos išvykti iš valstybių narių teritorijos pagal 5 straipsnį;

b) trečiosios valstybės pilietis nebendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis;

c) trečiosios valstybės pilietis patenka į 13 straipsnio taikymo sritį;

d) trečiosios valstybės pilietis be leidimo persikelia į kitą valstybę narę, be kita ko, pagal 5 straipsnį nustatytu laikotarpiu;

e) kompetentingos institucijos mano, kad laikantis nacionalinės teisės išsiuntimas yra būtinas ir proporcingas dėl kitų priežasčių, nei išvardytosios a–d punktuose.

2. Šis reglamentas neužkerta kelio valstybėms narėms leisti arba sudaryti palankesnes sąlygas trečiosios valstybės piliečio, kuris kitu atveju turėtų būti išsiųstas pagal 1 dalį, savanoriškam grįžimui, visų pirma tais atvejais, kai laikoma, kad tai padeda užtikrinti greitesnį ir veiksmingesnį grąžinimą.

3. Kompetentingos institucijos bet kurio trečiosios valstybės piliečio, kuris turi būti grąžintas, atžvilgiu gali priimti sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti. Jei priimamas sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, jis išdėstomas raštu ir gali būti pateikiamas tame pačiame sprendime kaip ir sprendimas grąžinti arba kaip atskiras administracinis ar teismo aktas arba sprendimas, arba kaip kito administracinio ar teismo sprendimo dalis.

4. Jei valstybė, į kurią grąžinama, dar nebuvo nustatyta arba jei ji skiriasi nuo anksčiau nustatytos valstybės, į kurią grąžinama, kompetentinga institucija, prieš vykdydama išsiuntimą, nustato vieną ar daugiau valstybių, į kurią (-ias) grąžinama.

5. Jei priimamas sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, jame nurodomi faktiniai ir teisiniai motyvai. Trečiosios valstybės pilietis informuojamas apie galimas teisių gynimo priemones ir terminus, per kuriuos galima jomis pasinaudoti. Apie sprendimą, kuriuo nurodoma išsiųsti, trečiosios valstybės piliečiui pranešama kuo greičiau laikantis sprendimą priėmusios valstybės narės nacionalinės teisės.

6. Jei priimamas sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, trečiosios valstybės piliečiui paprašius, jam pateikiamas sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, pagrindinių elementų, įskaitant informaciją dėl galimų teisių gynimo priemonių, vertimas raštu ar žodžiu į kalbą, kurią trečiosios valstybės pilietis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti. Tuo tikslu kompetentingos institucijos, kai tinkama, gali naudoti standartizuotus vertimo šablonus arba kompiuterizuoto ir automatiškai sugeneruoto vertimo raštu priemones.

7. Jei trečiosios valstybės pilietis nurodo arba valstybės narės institucijos sužino apie atitinkamus požymius, kad išsiuntimas pažeistų negrąžinimo principą, kompetentingos institucijos nukreipia trečiosios valstybės pilietį atitinkamai procedūrai, įskaitant, kai taikytina, prieglobsčio procedūrą pagal Reglamentą (ES) 2024/1348, arba tais atvejais, kai valstybės narės nėra saistomos tuo reglamentu, pagal lygiavertes nuostatas, jei jos numatė tokias nuostatas nacionalinėje teisėje, arba įvertina, remdamosi nacionaline teise, ar išsiuntimas atitinka negrąžinimo principą. Atitinkamas trečiosios valstybės pilietis kuo greičiau pateikia visą reikiamą informaciją, susijusią su jo asmeninėmis aplinkybėmis, siekdamas pagrįsti savo teiginį, kad išsiuntimas reikštų negrąžinimo principo pažeidimą. Kompetentingos institucijos gali remtis bet kokiu ankstesniu to trečiosios valstybės piliečio grąžinimo rizikos vertinimu arba į jį atsižvelgti. Bet koks tolesnis grąžinimo rizikos vertinimas atliekamas tik jeigu atsiranda susijusios pagrįstos informacijos.

8. Valstybės narės gali nuspręsti, kad atitiktį negrąžinimo principui gali įvertinti kita institucija, o ne kompetentinga institucija, kuri priima sprendimą grąžinti arba užtikrina jo vykdymą.

9. Prievartos priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti išsiuntimą, turi būti būtinos ir proporcingos ir bet kuriuo atveju neviršija pagrįstos jėgos ribos. Jos įgyvendinamos pagal nacionalinę teisę gerbiant pagrindines teises ir deramai gerbiant atitinkamo trečiosios valstybės piliečio orumą ir fizinį neliečiamumą.

10. Valstybės narės, išsiųsdamos asmenis oro transportu, atsižvelgia į Bendrąsias gaires dėl jungtinio išsiuntimo oro transportu saugos nuostatų, nustatytas Tarybos sprendimo 2004/573/EB ([28]) priede.

11 straipsnis

Išsiuntimo atidėjimo sąlygos

1. Išsiuntimas pagal 10 straipsnį atidedamas šiomis aplinkybėmis:

a) tuo atveju, jei jis pažeistų negrąžinimo principą, arba

b) kai ir tol, kol galioja sprendimo grąžinti sustabdymas pagal 28 straipsnį.

2. Išsiuntimas pagal 10 straipsnį gali būti atidėtas , atsižvelgiant į konkrečias konkretaus atvejo aplinkybes. Jei esama pasislėpimo pavojaus, gali būti taikomos papildomos priemonės pagal šio straipsnio 7 dalį.

3. Jei trečiosios valstybės pilietis prašo atidėti išsiuntimą, prašymas turi būti tinkamai pagrįstas.

([28]) 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos sprendimas 2004/573/EB dėl jungtinių skrydžių organizavimo, iš dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijos išsiunčiant trečiųjų šalių piliečius, kurių atžvilgiu priimti atskiri įsakymai dėl išsiuntimo (OL L 261, 2004 8 6, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Valstybės narės atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui pateikia rašytinį patvirtinimą apie atidėjimo laikotarpį pagal 1 arba 2 dalį ir informuoja apie jo teises atidėjimo laikotarpiu. Patvirtinimo vertimas gali būti perduodamas trečiosios valstybės piliečiui žodžiu kalba, kurią jis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, supranta, be kita ko naudojantis įskaitant vertimo žodžiu paslaugomis.

5. Išsiuntimo atidėjimas peržiūrimas pasikeitus atitinkamoms aplinkybėms.

6. Laikotarpiais, kuriems išsiuntimas buvo atidėtas, atsižvelgiama į šiuos su trečiosios valstybės piliečio padėtimi susijusius aspektus, įskaitant tai, ar trečiosios valstybės pilietis laikosi šiame reglamente nustatytų pareigų:

a) pagrindinius poreikius;

b) valstybės narės teritorijoje esančių šeimos narių vienovę;

c) neatidėliotiną medicinos pagalbą ir būtiną ligų gydymą;

d) nepilnamečiams sudaromas sąlygas dalyvauti pagrindinio švietimo sistemoje, atsižvelgiant į jų buvimo trukmę;

e) specialius pažeidžiamų asmenų poreikius.

7. Jei išsiuntimas atidedamas, gali būti taikomos 18, 23 ir 29 straipsniuose nustatytos priemonės, kai įvykdomos nustatytos sąlygos.

12 straipsnis

Išsiuntimo stebėsena

Valstybės narės nustato nepriklausomą išsiuntimo stebėsenos sistemą. Valstybės narės gali remtis esamais stebėsenos mechanizmais, pavyzdžiui, struktūromis ir ekspertinėmis žiniomis, sukurtais pagal Reglamentą (ES) 2024/1356, kai tai aktualu šio straipsnio tikslu.

13 straipsnis

Saugumo riziką keliančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimas

1. Šis straipsnis taikomas trečiųjų valstybių piliečiams, jei:

a) jie kelia grėsmę viešajai tvarkai, visuomenės saugumui arba nacionaliniam saugumui, įskaitant atvejus, kai dėl jų pateiktas perspėjimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1861 ([29]) 24 straipsnio 1 dalies a punktą;

b) yra pagrįstų požymių manyti, kad jie padarė Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR ([30]) 2 straipsnio 2 dalyje nurodytą sunkią nusikalstamą veiką arba padarė nusikalstamą veiką, už kurią pagal nacionalinę teisę skiriama bent dvejų metų laisvės atėmimo bausmė, arba padarė kelias nusikalstamas veikas, už kiekvieną iš jų pagal narės nacionalinę teisę skiriama bent vienų metų laisvės atėmimo bausmė;

([29]) 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1861 dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo patikrinimams kertant sieną, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir iš dalies keičiamas bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 (OL L 312, 2018 12 7, p. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos. Tam tikrų valstybių narių pareiškimai dėl pagrindų sprendimo priėmimo (OL L 190, 2002 7 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

c) yra pagrįstų požymių, kad jie dalyvavo vykdant kurią nors nusikalstamą veiką, nurodytą Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/541 ([31]);

d) yra pagrįstų požymių, kad jie ketina padaryti šios dalies b ir c punktuose nurodytą nusikalstamą veiką valstybės narės teritorijoje;

e) yra pagrįstų požymių, kad jie kelia bet kokią kitą grėsmę saugumui, kaip nustatyta pagal nacionalinę teisę.

2. 1 dalies b, c ir d punktai taip pat taikomi trečiųjų valstybių piliečiams, jei yra pagrįstų požymių, kad jie kurstė įvykdyti tuose punktuose nurodytas nusikalstamas veikas ar veiksmus arba kitaip dalyvavo juos vykdant.

3. Trečiųjų valstybių piliečiai, kuriems taikomas šis straipsnis, turi būti išsiųsti pagal 10 straipsnį.

4. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad sprendimai grąžinti, susiję su trečiųjų valstybių piliečiais, kuriems taikomas šis straipsnis, būtų tvarkomi ir jų vykdymas būtų užtikrinamas pirmumo tvarka.

5. Nukrypstant nuo atitinkamų šio reglamento nuostatų, trečiųjų valstybių piliečių, kuriems taikomas šis straipsnis, atžvilgiu gali būti:

a) taikomas pagal 8 straipsnį išduotas draudimas atvykti, kuris viršija 8 straipsnio 8 dalyje numatytą ilgiausią laikotarpį, arba neribotos trukmės draudimas atvykti, kai tai yra pagrįsta ir proporcinga atsižvelgiant į trečiosios valstybės piliečio keliamą saugumo riziką; tokiais atvejais taikomos 9 straipsnio 4 dalies nuostatos;

b) taikomas sulaikymas pagal 29 straipsnio 3 dalies c punktą;

c) taikomas sulaikymas įkalinimo įstaigose tiek, kiek įmanoma, juos atskiriant nuo kalinių;

d) taikomas sulaikymas papildomais laikotarpiais, viršijančiais 30 straipsnio 3 dalyje nurodytą ilgiausią laikotarpį, kuriuos nustato teismas, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, ir kuriuos ne rečiau kaip kas tris mėnesius peržiūri teismas.

6. Kai 1 dalies a punkte nurodytos trečiųjų valstybių piliečių keliamos grėsmės viešajai tvarkai, visuomenės saugumui arba nacionaliniam saugumui negalima veiksmingai pašalinti pagal šį straipsnį, valstybės narės gali numatyti kitas priemones pagal nacionalinę teisę. Valstybės narės užtikrina, kad priimant atitinkamą sprendimą priemonė būtų būtina ir proporcinga atsižvelgiant į tos grėsmės rimtumą arba atitinkamo asmens keliamą pavojų.

7. Valstybės narės gali remtis esamu išsamiu visų svarbių aplinkybių saugumo vertinimu, kurį kompetentingos institucijos atliko ankstesniais etapais, be kita ko, vykdydamos prieglobsčio, vizų, sienų kontrolės procedūras, įskaitant tikrinimą.

([31]) 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (OL L 88, 2017 3 31, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

14 straipsnis

Grąžinimas į trečiąją valstybę, su kuria sudarytas susitarimas ar tvarka

1. Dėl neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimo į 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytą valstybę, į kurią grąžinama, turi būti sudarytas susitarimas ar tvarka su ta trečiąja valstybe. Toks susitarimas ar tvarka su trečiąja valstybe gali būti sudaryti tik tuo atveju, jei laikomasi tarptautinių žmogaus teisių standartų ir principų pagal tarptautinę teisę, įskaitant negrąžinimo principą.

2. Pagal 1 dalį sudarytu susitarimu ar tvarka nustatoma:

a) procedūros, taikomos neteisėtai esančių trečiųjų valstybių piliečių grąžinimui iš valstybių narių į 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytą valstybę, į kurią grąžinama;

b) trečiosios valstybės piliečio buvimo 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytoje valstybėje, į kurią grąžinama, sąlygos, įskaitant atitinkamas to susitarimo ar tvarkos šalių pareigas ir atsakomybę;

c) 1 dalies antrame sakinyje nurodytos trečiosios valstybės pareigos;

d) pasekmės, kurios kils pažeidus tą susitarimą ar tvarką arba įvykus reikšmingam pasikeitimui, darančiam neigiamą poveikį padėčiai 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytoje valstybėje, į kurią grąžinama.

3. Jei pagal šio straipsnio 1 dalį sudarytame susitarime ar tvarkoje numatytas tolesnis grąžinimas į 3 punkto 3 dalies a–d papunkčiuose nurodytą valstybę, į kurią grąžinama, tame susitarime ar tvarkoje, be šio straipsnio 2 dalies nuostatų, turi būti nurodyta:

a) pasekmės tuo atveju, kai tolesnis grąžinimas neįmanomas;

b) atitinkamos to susitarimo ar tvarkos šalių pareigos ir atsakomybė;

c) pasekmės, kurios kils įvykus reikšmingam pasikeitimui, darančiam neigiamą poveikį padėčiai 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytoje valstybėje, į kurią grąžinama;

d) nepriklausoma įstaiga ar mechanizmas veiksmingam susitarimo ar tvarkos taikymui stebėti.

Į susitarimą ar tvarką pagal šios dalies pirmą pastraipą gali būti įtrauktos sulaikymo 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytoje valstybėje, į kurią grąžinama, sąlygos.

4. Valstybės narės tinkamu metu informuoja atitinkamas valstybes nares apie derybas su trečiąja valstybe, turinčia bendrą sieną su tomis valstybėmis narėmis, apie susitarimą ar tvarką, kaip nurodyta 1 dalyje. Valstybės narės praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie visus dvišalius ar daugiašalius susitarimus ar tvarką, sudarytus pagal 1 dalį, prieš jiems įsigaliojant arba, jei susitarimas ar tvarka turi būti taikomi laikinai, prieš pradedant juos laikinai taikyti. Komisija ir kitos valstybės narės taip pat informuojamos apie visus vėlesnius tokių susitarimų ar tvarkos pakeitimus ar nutraukimą.

5. Nelydimi nepilnamečiai negali būti grąžinami į 3 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytą valstybę, į kurią grąžinama, pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytą susitarimą ar tvarką.

4 SKIRSNIS

NEPILNAMEČIŲ GRĄŽINIMAS

15 straipsnis

Vaiko interesai

Taikant šio reglamento nuostatas, pirmiausia atsižvelgiama į vaiko interesus.

16 straipsnis

Nepilnamečių amžiaus nustatymas

1. Jeigu, remiantis trečiosios valstybės piliečio pareiškimais, turimais dokumentiniais įrodymais ar kitais atitinkamais požymiais, kyla abejonių, ar trečiosios valstybės pilietis tikrai yra nepilnametis, kompetentinga institucija gali atlikti amžiaus įvertinimą pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Atlikdama tokį amžiaus įvertinimą, kompetentingoji institucija gali atsižvelgti į Reglamento (ES) 2024/1348 25 straipsnyje nustatytą procedūrą.

2. Kompetentinga institucija gali remtis esamu amžiaus įvertinimu, atliktu ankstesniuose grąžinimo procedūros etapuose arba kitose atitinkamose procedūrose.

3. Valstybė narė gali pripažinti kitos valstybės narės atlikto amžiaus įvertinimo rezultatus, jei tas amžiaus įvertinimas buvo atliktas laikantis Sąjungos teisės.

4. Atsisakymas atlikti amžiaus įvertinimą, įskaitant medicininę apžiūrą, netrukdo kompetentingai institucijai tęsti grąžinimo procedūros. Toks atsisakymas gali būti laikomas tik ginčijama prezumpcija, kad trečiosios valstybės pilietis nėra nepilnametis.

17 straipsnis

Nelydimų nepilnamečių grąžinimas

1. Atitinkamos įstaigos, kurios nėra grąžinimo vykdymą užtikrinančios įstaigos, turi suteikti pagalbą, atsižvelgdamos į vaiko interesus.

2. Atstovas arba asmuo, paskirtas užtikrinti vaiko interesus, paskiriamas atstovauti nelydimam nepilnamečiui, jam padėti ir, kai taikytina, veikti jo vardu grąžinimo procese. Turi būti užtikrinama, kad paskirtas atstovas būtų tinkamai parengtas bendrauti vaikui tinkamu bei amžių atitinkančiu būdu ir kad jie galėtų bendrauti, be kita ko, naudodamiesi vertimo žodžiu paslaugomis, ta kalba, kurią nepilnametis supranta arba, kaip galima pagrįstai manyti, gali suprasti. Tas asmuo gali būti asmuo, paskirtas veikti kaip atstovas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1346 ([32]), jei tas asmuo buvo paskirtas pagal tos direktyvos 27 straipsnį.

3. Nelydimas nepilnametis išklausomas tiesiogiai arba per 2 dalyje nurodytą atstovą ar asmenį, be kita ko, nustatant vaiko interesus. Valstybės narės institucijos, ne vėliau nei prieš išsiųsdamos nelydimą nepilnametį iš tos valstybės narės teritorijos, įsitikina, kad jis bus grąžintas jo šeimos nariui, paskirtam globėjui ar kad jis bus tinkamai priimtas valstybėje, į kurią jis grąžinamas.

([32]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1346, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L, 2024/1346, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

III SKYRIUS

TREČIOSIOS VALSTYBĖS PILIEČIO PAREIGOS

18 straipsnis

Pareiga bendradarbiauti

1. Trečiųjų valstybių piliečiai turi laikytis pareigos išvykti iš valstybių narių teritorijos ir privalo bendradarbiauti su valstybių narių kompetentingomis institucijomis visais grąžinimo procedūros etapais .

2. Trečiųjų valstybių piliečiai šio reglamento tikslais nepagrįstai nedelsdami teikia kompetentingoms institucijoms informaciją apie visus savo asmeninės padėties pasikeitimus.

3. Nedarant poveikio pareigai išvykti iš valstybių narių teritorijos, trečiųjų valstybių piliečiai:

a) lieka pasiekiami kompetentingoms institucijoms valstybės narės, kompetentingos vykdyti trečiosios valstybės piliečių grąžinimo procedūrą, teritorijoje, nesislepia pabėgdami, be kita ko, į kitą valstybę narę, ir atvyksta į išvykimo vietą kelionei grąžinimo tikslu, kaip nustatė kompetentinga institucija;

b) fiziškai ar žodžiais netrukdo grąžinimui;

c) nepagrįstai nedelsdami pateikia visą informaciją ir fizinius bei skaitmeninius dokumentus, įskaitant jų kopijas ir elektroninius įrašus, svarbius tapatybei ar pilietybei nustatyti ar patikrinti arba kitaip susijusius su grąžinimo procedūra, kuriuos jie turi arba pagrįstai laikoma, kad gali gauti, visų pirma pateikia kompetentingoms institucijoms tapatybės ar kelionės dokumentą arba bendradarbiauja siekiant gauti tapatybės ar kelionės dokumentą;

d) nenaikina c punkte nurodytų informacijos ir dokumentų, nenuslepia jų ar kitaip jais neatsikrato, nenaudoja kitų vardų ir pavardžių sukčiaudami, žodžiu ar raštu nepateikia kitos melagingos informacijos arba kitaip neklaidina institucijų ar apgaulingai netrukdo grąžinimo procedūrai;

e) pateikia paaiškinimą tuo atveju, kai neturi tapatybės ar kelionės dokumento;

f) pateikia grąžinimą galinčią palengvinti informaciją apie trečiąsias valstybes, per kurias vyko tranzitu, naudotus kelionės maršrutus ar kitas trečiąsias valstybes, su kuriomis jie gali būti kitaip susiję;

g) pateikia biometrinius duomenis, kaip apibrėžta Sąjungos ir nacionalinėje teisėje, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1358 ([33]) 2 straipsnio 1 dalies s punktą;

h) laikosi vežėjų keliamų kelionės reikalavimų ir trečiųjų valstybių institucijų nustatytų atvykimo reikalavimų, įskaitant sveikatos reikalavimus, kai tokie reikalavimai paprastai taikomi tarptautiniams keliautojams;

([33]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1358 dėl sistemos EURODAC, skirtos biometriniams duomenims palyginti, sukūrimo siekiant veiksmingai taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2024/1351 ir (ES) 2024/1350 ir Tarybos direktyvą 2001/55/EB, siekiant nustatyti neteisėtai esančius trečiųjų valstybių piliečius arba asmenis be pilietybės, ir dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų ir Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su sistemos EURODAC duomenimis, ir kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2018/1240 ir (ES) 2019/818 ir kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 603/2013 (OL L, 2024/1358, 2024 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

i) gavę prašymą iš kompetentingų institucijų, pateikia tikslius kontaktinius duomenis, įskaitant tuo metu turimą gyvenamąją vietą, adresą, telefono numerį, kuriais su jais galima susisiekti, ir, jei turima, elektroninio pašto adresą;

j) nepagrįstai nedelsdami pateikia informaciją apie visus i punkte nurodytų kontaktinių duomenų pasikeitimus;

k) laikosi visų pagal 20 straipsnio 1 dalį ir 23 straipsnio 1 dalį nustatytų priemonių visais grąžinimo procedūros etapais;

l) pateikia visą reikiamą informaciją ir pareiškimus, susijusius su atitinkamų trečiųjų valstybių kompetentingoms institucijoms pateiktais prašymais gauti kelionės dokumentus, ir reikiamu mastu bendradarbiauja su šiomis trečiųjų valstybių institucijomis;

m) asmeniškai atvyksta į kompetentingas nacionalines arba trečiųjų valstybių institucijas tokių institucijų nurodytoje vietoje, kad galėtų gauti kelionės dokumentus ir būtų galima nustatyti jų tapatybę ar pilietybę, arba prisijungia vaizdo konferencijos būdu, kaip to reikalauja kompetentingos institucijos;

n) kai to reikalauja kompetentingos institucijos, dalyvauja konsultacijose grąžinimo ir reintegracijos klausimais;

o) laikosi kitų atitinkamų papildomų priemonių, susijusių su grąžinimu pagal nacionalinę teisę.

Trečiosios valstybės piliečiui pagal šį straipsnį nustatytos pareigos nedaro poveikio su grąžinimu nesusijusioms pareigoms ir priemonėms, numatytoms pagal nacionalinę teisę.

4. 3 dalies c punkte nurodytą informaciją ir dokumentus arba, jei jų nėra, jų kopijas ir elektroninius įrašus, visų pirma sudaro trečiųjų valstybių piliečių pareiškimai ir visi jų turimi dokumentai, susiję su:

a) jų vardu, pavarde, gimimo data ir vieta, lytimi ir pilietybe ar pilietybėmis arba su tuo, kad trečiosios valstybės pilietis yra asmuo be pilietybės;

b) jų šeimos nariais ir kitais trečiosios valstybės piliečio asmens duomenimis, jei tai svarbu vykdant grąžinimo procedūrą arba nustatant valstybę, į kurią grąžinama;

c) trečiųjų valstybių piliečių tapatybės ar kelionės dokumentų ir kitų jų pateiktų dokumentų, kurie, kompetentingos institucijos nuomone, yra svarbūs nustatant jų tapatybę, vykdant grąžinimo procedūrą ir nustatant valstybę, į kurią grąžinama, rūšimi, numeriu, galiojimo laikotarpiu ir juos išdavusia valstybe;

d) bet kokiais kitos valstybės narės arba trečiosios valstybės išduotais leidimais gyventi ar kitais leidimais, suteikiančiais trečiųjų valstybių piliečiams teisę pasilikti;

e) bet kokiu kitos valstybės narės priimtu sprendimu grąžinti, sprendimu, kuriuo nurodoma išsiųsti, arba draudimu atvykti;

f) ankstesnės gyvenamosios vietos valstybe ar valstybėmis ir vieta ar vietomis, kelionės maršrutais, valstybėmis, per kurias keliauta tranzitu, ir kelionės dokumentais.

5. Kai kompetentingos institucijos nusprendžia paimti bet kokį dokumentą, būtiną grąžinimui, kaip nurodyta 3 dalies c punkte, jos užtikrina, kad trečiosios valstybės pilietis nepagrįstai nedelsiant gautų dokumentų kopijas arba kitą tinkamą dokumentų paėmimo patvirtinimą. Savanoriško grįžimo atveju kompetentingos institucijos tokius dokumentus trečiosios valstybės piliečiui grąžina jam išvykstant arba jam atvykus į trečiąją valstybę.

6. Trečiosios valstybės pilietis turi būti pasiekiamas ryšio priemonėmis, kaip nustatyta nacionalinėje teisėje. Valstybės narės nacionalinėje teisėje nustato ryšio priemonę ir momentą, kada laikoma, kad trečiosios valstybės pilietis gavo pranešimą ir kada jam pranešta, arba tokios komunikacijos tikslu naudojasi valstybių narių arba Sąjungos sukurtomis ir (arba) remiamomis skaitmeninėmis sistemomis.

19 straipsnis

Pasislėpimo pavojus

1. Jei neįrodyta priešingai, konkrečiu atveju esama pasislėpimo pavojaus, kai tenkinamas vienas ar daugiau šių kriterijų:

a) trečiosios valstybės pilietis be leidimo atvyko arba persikėlė į valstybės narės teritoriją, įskaitant atvejus po tranzito per trečiąją valstybę, arba bando tai padaryti;

b) trečiosios valstybės piliečiui taikomas sprendimas grąžinti, kurį priėmė kita valstybė narė nei ta, kurios teritorijoje jis šiuo metu yra neteisėtai, be kita ko, kaip nustatyta pagal perspėjimus, įvestus į Šengeno informacinę sistemą pagal Reglamentą (ES) 2018/1860;

c) trečiosios valstybės pilietis nesilaiko vienos ar daugiau priemonių, nustatytų pagal 20 straipsnio 1 dalį ir 22 straipsnį, arba pareiškia ar parodo ketinimą tai daryti;

d) trečiosios valstybės pilietis vėl atvyko į valstybių narių teritoriją pažeisdamas galiojantį draudimą atvykti.

2. 1 dalyje nenumatytais atvejais pasislėpimo pavojus nustatomas remiantis bendru konkretaus atvejo aplinkybių vertinimu. Vertinimu atsižvelgiama į vieną ar daugiau iš šių kriterijų, susijusių su atitinkamu neteisėtai esančiu trečiosios valstybės piliečiu:

a) gyvenamosios vietos, nuolatinės gyvenamosios vietos arba patikimo adreso neturėjimas;

b) pareigos išvykti iš valstybių narių teritorijos per išvykimo laikotarpį, nustatytą pagal 5 straipsnio 2 dalies a punktą, nevykdymas;

c) jei artėjant išvykimui yra priežasčių manyti, kad trečiosios valstybės pilietis ketina pažeisti 18 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytą pareigą bendradarbiauti;

d) netikrų ar suklastotų tapatybės ar kelionės dokumentų, leidimų gyventi ar vizų arba dokumentų, kuriais pagrindžiamos atvykimo sąlygos, naudojimas, tapatybės ar kelionės dokumentų, leidimų gyventi ar vizų arba dokumentų, kuriais pagrindžiamos atvykimo sąlygos, naikinimas ar kitoks atsikratymas jais, kitų vardų ir pavardžių naudojimas sukčiaujant, kitos melagingos informacijos pateikimas žodžiu ar raštu arba kitoks apgaulingas trukdymas grąžinimo ar readmisijos procedūrai;

e) nedalyvavimas konsultacijose grąžinimo ir reintegracijos klausimais, kai to reikalauja kompetentingos institucijos;

f) neturėjimas socialinio pagrindo, visų pirma šeimos ryšių, ir neturėjimas pakankamai pragyvenimo lėšų;

g) pareigų pagal 18 straipsnio 3 dalies a–d, f, h, k, l ir m punktus nevykdymas, įskaitant nepakankamą bendradarbiavimą siekiant gauti kelionės dokumentus;

h) kiti nei a–g punktuose išdėstyti kriterijai, kai tai numatyta nacionalinėje teisėje.

IV SKYRIUS

GRĄŽINIMO SKATINIMO PRIEMONĖS IR SULAIKYMUI ALTERNATYVIOS PRIEMONĖS

20 straipsnis

Pasiekiamumas vykdant grąžinimo procesą

1. Siekiant pasirengti veiksmingam grąžinimui ir jį užtikrinti arba dar labiau paskatinti laikytis pareigos išvykti ir bendradarbiauti, valstybės narės trečiosios valstybės piliečiui gali taikyti vieną ar daugiau iš šių priemonių:

a) pareigą likti valstybės narės teritorijoje esančioje geografinėje vietovėje, kurioje jis gali laisvai judėti;

b) pareigą gyventi kompetentingų institucijų paskirtu konkrečiu adresu arba kompetentingų institucijų paskirtoje vietoje;

c) pareigą prisistatyti į kompetentingas institucijas nustatytu laiku asmeniškai arba susisiekti naudojantis kitomis priemonėmis, kaip nurodyta nacionalinėje teisėje;

d) kitas priemones, išskyrus a–c punktuose nurodytas priemones, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje.

2. Visos 1 dalyje nurodytos priemonės taikomos tik tiek, kiek jos atitinka specialius pažeidžiamų asmenų poreikius ir vaiko interesus.

3. 1 dalyje nurodytos priemonės taip pat gali būti taikomos trečiųjų valstybių piliečiams, kurie negali būti išsiųsti dėl nepakankamo bendradarbiavimo su kompetentingomis institucijomis.

4. Gavusios prašymą, kompetentingos institucijos gali trečiosios valstybės piliečiui suteikti leidimą laikinai nesilaikyti vienos iš 1 dalyje nurodytų priemonių.

5. Trečiosios valstybės pilietis informuojamas apie tai, ar yra suteiktas leidimas pagal 4 dalį.

6. Nereikalaujama, kad trečiosios valstybės pilietis prašytų leidimo pagal 4 dalį, kad galėtų dalyvauti susitikimuose su valdžios institucijomis ir teismais, jei tuo būtų kitaip pažeistos 1 dalyje nustatytos pareigos ir jei to trečiosios valstybės piliečio dalyvavimas yra būtinas. Trečiosios valstybės pilietis apie tokius susitikimus iš anksto praneša kompetentingoms institucijoms.

7. Pagal 1 dalies b ir c punktus priimami sprendimai parengiami raštu, yra proporcingi ir juose atsižvelgiama į konkrečias atitinkamo trečiosios valstybės piliečio aplinkybes.

8. Trečiosios valstybės pilietis informuojamas apie bet kokį sprendimą taikyti šio straipsnio 1 dalyje nurodytas priemones ir apie to sprendimo nesilaikymo pasekmes, įskaitant sulaikymą pagal 29 straipsnį.

21 straipsnis

Tyrimo priemonės

1. Nedarant poveikio tyrimo priemonėms dėl kitų su grąžinimu nesusijusių priežasčių pagal nacionalinę teisę, valstybių narių kompetentingos institucijos, kai tai būtina, proporcinga ir tinkamai pateisinama siekiant pasirengti veiksmingam grąžinimui arba jį užtikrinti, gali:

a) apieškoti trečiosios valstybės pilietį ir, jei prieš tai buvo priimta teismo nutartis arba, laikantis atitinkamos nacionalinės teisės, administracinė nutartis, kai tai būtina, proporcinga ir tinkamai pateisinama dėl tokio apieškojimo skubos, apieškoti jo gyvenamąją vietą arba kitas atitinkamas patalpas;

b) imtis administracinių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi nacionalinėje teisėje nustatytos pareigos teikti biometrinius duomenis, įskaitant pirštų atspaudus, ir kurios galėtų apimti galimybę kraštutiniu atveju naudoti prievartos priemones, kai trečiosios valstybės pilietis nepateikia biometrinių duomenų, kaip reikalaujama pagal 18 straipsnio 3 dalies g punktą;

c) atlikti asmeninių daiktų, elektroninių prietaisų ir kitų svarbių daiktų kratą ir juos konfiskuoti;

d) taikyti kitas tyrimo priemones, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje.

2. Bet kokių tyrimo priemonių pagal 1 dalies a, b ir c punktus gali būti imamasi be atitinkamo trečiosios valstybės piliečio sutikimo.

3. Taikant bet kokias tyrimo priemones pagal 1 dalies a, b ir c punktus paisoma pagrindinių teisių ir taikomos Sąjungos ir nacionalinėje teisėje numatytos apsaugos ir teisių gynimo priemonės.

22 straipsnis

Pasekmės, kai nevykdoma pareiga bendradarbiauti

Jei 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga bendradarbiauti nevykdoma ir nesilaikoma 18 straipsnio 3 dalyje nustatytų reikalavimų, valstybės narės atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui taiko vieną ar daugiau 20 straipsnio 1 dalyje nustatytų priemonių ir gali taikyti vieną ar daugiau iš šių veiksmingų ir proporcingų priemonių:

a) atsisakymą mokėti tam tikras išmokas ir pašalpas, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje, arba jų sumažinimą, išskyrus atvejus, kai dėl to trečiosios valstybės pilietis negalėtų patenkinti savo pagrindinių poreikių;

b) atsisakymą taikyti paskatas savanoriškam grįžimui skatinti arba jų sumažinimą, įskaitant atsisakymą teikti grąžinimo ir reintegracijos programose numatytą pagalbą pagal 44 straipsnio 3 dalį arba jos sumažinimą;

c) atsisakymą išduoti leidimą dirbti arba leidimo dirbti panaikinimą, kai tai numatyta nacionalinėje teisėje;

d) draudimo atvykti trukmės pratęsimą iki taikomo ilgiausio laikotarpio, numatyto 8 straipsnio 8 dalyje;

e) baudžiamąsias sankcijas, įskaitant laisvės atėmimą, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje;

f) pinigines baudas;

g) kitas priemones ar pasekmes, nei nurodytos a–f punktuose, kai tai numatyta nacionalinėje teisėje.

23 straipsnis

Sulaikymui alternatyvios priemonės

1. Valstybės narės, atsižvelgdamos į asmenines atitinkamo trečiosios valstybės piliečio aplinkybes, įskaitant pasislėpimo pavojaus lygį, įvertintą pagal 19 straipsnį, gali taikyti vieną ar daugiau šių sulaikymui alternatyvių priemonių:

a) reikalavimą sumokėti atitinkamą piniginį užstatą;

b) elektroninės stebėsenos naudojimą;

c) kitas nei a ir b punktuose nurodytas priemones, kai tai numatyta nacionalinėje teisėje.

2. 1 dalyje nurodytomis priemonėmis visų pirma siekiama užtikrinti veiksmingą ir laiku vykdomą trečiosios valstybės piliečio grąžinimą.

3. Sprendime taikyti 1 dalyje nurodytas priemones nurodomos atitinkamos faktinės ir teisinės priežastys.

4. Trečiųjų valstybių piliečiai raštu informuojami apie bet kokį sprendimą taikyti 1 dalyje nurodytas priemones ir apie to sprendimo nesilaikymo pasekmes, įskaitant sulaikymą pagal 29 straipsnį.

5. Valstybės narės užtikrina, kad sprendimus taikyti 1 dalyje nurodytas priemones atitinkamo trečiosios valstybės piliečio prašymu arba *ex officio* peržiūrėtų teismas.

V SKYRIUS

APSAUGOS PRIEMONĖS IR TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS

1 SKIRSNIS

PROCEDŪRINĖS GARANTIJOS

24 straipsnis

Teisė į informaciją

1. Kompetentingos institucijos užtikrina, kad trečiųjų valstybių piliečiai, kuriems taikomas grąžinimas, būtų informuojami apie:

a) procedūros tikslą;

b) trečiųjų valstybių piliečių pareigas , kaip nustatyta 18 ir 20 straipsniuose, pareigų nevykdymo pasekmes pagal 22 straipsnį ir 29 straipsnio 3 dalies e punktą, perspėjimo dėl asmens grąžinimo buvimą Šengeno informacinėje sistemoje ir kitos valstybės narės pagal 7 straipsnį priimto sprendimo grąžinti ar sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, pripažinimą ir vykdymo užtikrinimą;

c) konsultavimą grąžinimo ir reintegracijos klausimais ir programas pagal 44 straipsnį;

d) jų procesines teises pagal šį reglamentą ir nacionalinę teisę, visų pirma teisę į teisinę pagalbą ir atstovavimą pagal 25 straipsnį.

2. Nepagrįstai nedelsiant, pagal 1 dalį informacija pateikiama ta kalba, kurią trečiosios valstybės pilietis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti. Ta informacija gali būti pateikiama standartiniuose informaciniuose lapuose popierine arba elektronine forma ir prireikus papildoma žodžiu pateikiama informacija, naudojantis vertimo raštu ir žodžiu paslaugomis. Nelydimiems nepilnamečiams informacija pateikiama amžių atitinkančiu būdu ir dalyvaujant 17 straipsnio 2 dalyje nurodytam atstovui arba asmeniui, paskirtam padėti nepilnamečiui.

3. Jeigu kompetentinga institucija vykdo išsiuntimą remdamasi sprendimu grąžinti arba sprendimu, kuriuo nurodoma išsiųsti, pagal kurį nustatyta daugiau nei viena valstybė, į kurią grąžinama, trečiosios valstybės pilietis, likus pakankamai laiko iki išsiuntimo, informuojamas apie tai, į kokią valstybę, į kurią grąžinama, jis bus išsiųstas.

25 straipsnis

Teisinė pagalba ir atstovavimas

1. Jei teismui pagal 27 straipsnį pateiktas skundas, valstybės narės trečiosios valstybės piliečio prašymu užtikrina, kad jam būtų teikiamos būtinos nemokamos teisinės pagalbos ir atstovavimo paslaugos .

2. Kompetentingos institucijos užtikrina, kad nelydimiems nepilnamečiams būtų atstovaujama ir jiems būtų teikiama pagalba tokiu būdu, kad jie galėtų naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo pareigas pagal šį reglamentą.

3. Nemokamas teisinės pagalbos ir atstovavimo paslaugas teikia teisiniai patarėjai arba kiti tinkamą kvalifikaciją turintys asmenys, kurie pagal nacionalinę teisę pripažįstami ar gali užsiimti tokia veikla, kad galėtų padėti trečiosios valstybės piliečiui arba jam atstovauti, arba pagal nacionalinę teisę teikti teisines paslaugas trečiųjų valstybių piliečiams arba jiems atstovauti įgaliotos nevyriausybinės organizacijos.

4. Valstybės narės gali nesuteikti nemokamos teisinės pagalbos ir neužtikrinti nemokamo teisinio atstovavimo apskundimo procedūros metu, kai:

a) trečiosios valstybės pilietis laikomas turinčiu pakankamai išteklių teisinei pagalbai ir atstovavimui savo lėšomis užsitikrinti;

b) laikoma, kad nėra realios tikimybės, jog skundas bus patenkintas, arba laikoma, kad skundas yra piktnaudžiaujamojo pobūdžio;

c) skundas arba peržiūra yra antro arba aukštesnio laipsnio skundas, kaip numatyta pagal nacionalinę teisę, įskaitant pakartotinį svarstymą arba skundų peržiūrą;

d) trečiosios valstybės piliečiui jau padeda arba jam jau atstovauja patarėjas teisės klausimais.

5. Nemokamos teisinės pagalbos ir atstovavimo prašantis trečiosios valstybės pilietis atskleidžia savo finansinę padėtį ir nedelsdamas informuoja kompetentingas institucijas apie visus reikšmingus finansinės padėties pokyčius, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje numatytos nemokamos teisinės pagalbos ir atstovavimo paslaugos, neatsižvelgiant į asmens finansinę padėtį.

6. Valstybės narės, išskyrus nelydimiems nepilnamečiams teikiamos pagalbos atvejais, gali:

a) nustatyti piniginius ar laiko apribojimus, susijusius su nemokamų teisinės pagalbos ir atstovavimo paslaugų teikimu, jei tokie apribojimai nėra savavališki ir nepagrįstai neriboja galimybės gauti nemokamas teisinės pagalbos bei atstovavimo paslaugas;

b) prašyti visiškai arba iš dalies atlyginti visas patirtas išlaidas, jei trečiosios valstybės piliečio finansinė padėtis grąžinimo procedūros metu pagerėjo arba jei sprendimas suteikti nemokamas teisinės pagalbos ir atstovavimo paslaugas buvo priimtas remiantis trečiosios valstybės piliečio pateikta melaginga informacija;

c) nustatyti, kad su teisine pagalba ir atstovavimu susijusiais klausimais mokesčių ir kitų išlaidų ir kompensacijų atžvilgiu trečiųjų valstybių piliečiams būtų taikomos tokios pačios, o ne palankesnės sąlygos, nei paprastai taikomos jų piliečiams.

7. Valstybės narės nustato specialias procedūrines taisykles, reglamentuojančias prašymų dėl nemokamos teisinės pagalbos ir atstovavimo, susijusių su teismui pagal 27 straipsnį pateiktu skundu, pateikimo ir nagrinėjimo būdą, arba taiko esamas taisykles, nustatytas panašaus pobūdžio nacionaliniams prašymams, su sąlyga, kad dėl tų taisyklių galimybė pasinaudoti nemokama teisine pagalba ir atstovavimu nėra pernelyg apsunkinama arba netampa neįmanoma.

8. Jei sprendimą neteikti nemokamos teisinės pagalbos ir neužtikrinti nemokamo atstovavimo priima institucija, kuri nėra teismas, tuo pagrindu, kad laikoma, kad nėra realios tikimybės, jog skundas bus patenkintas, arba laikoma, kad skundas yra piktnaudžiaujamojo pobūdžio, trečiosios valstybės pilietis turi teisę į veiksmingą teisinę gynybą teisme dėl to sprendimo.

9. Valstybės narės gali numatyti nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą administracinės procedūros metu pagal nacionalinę teisę.

2 SKIRSNIS

TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS

26 straipsnis

Teisė į veiksmingą teisinę gynybą

1. Atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui suteikiama veiksminga teisių gynimo priemonė, kad jis galėtų apskųsti 5 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnyje ir 10 straipsnio 3 dalyje nurodytus sprendimus teisme, kompetentingame pagal nacionalinę teisę.

2. Taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę numatomas išsamus faktinių ir teisinių aplinkybių nagrinėjimas.

3. Tais atvejais, kai iš bylos medžiagos, kuri buvo pateikta teismui, kompetentingam už teisių gynimo priemonę dėl sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, papildytą arba paaiškintą po rungimosi principu grindžiamo proceso, matyti, kad yra pavojus, jog trečiosios šalies pilietis gali būti grąžintas, turi būti patikrinta, ar laikomasi iš negrąžinimo principo kylančių reikalavimų .

4. Sprendimo grąžinti neesminės nuostatos panaikinimas arba atšaukimas nereiškia, kad panaikinama arba atšaukiama likusi atitinkamo sprendimo dalis.

27 straipsnis

Skundas kompetentingam teismui

1. Šio reglamento taikymo tikslais valstybės narės savo nacionalinėje teisėje nustato terminą, per kurį galima pateikti skundą pirmosios instancijos teismui dėl 5 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnyje ir 10 straipsnio 3 dalyje nurodytų sprendimų, ir kuris negali viršyti 14 dienų.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, valstybės narės, kurios ne vėliau kaip 2026 m. spalio 16 d. savo nacionalinėje teisėje yra numačiusios 30 dienų ar ilgesnius laikotarpius apeliaciniam skundui pateikti, nacionalinėje teisėje gali palikti galioti arba nustatyti ne ilgesnį kaip 30 dienų apeliacinio skundo pateikimo laikotarpį.

2. 1 dalyje nurodyti terminai pradedami skaičiuoti nuo tos dienos, kai trečiosios valstybės piliečiui pranešama arba laikoma, kad jam buvo pranešta pagal nacionalinę teisę apie bet kurį iš 5 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnyje ir 10 straipsnio 3 dalyje nurodytų sprendimų .

3. Kai sprendimas grąžinti grindžiamas tuo pačiu aktu, kaip ir sprendimas neleisti teisėtai pasilikti arba nutraukti teisėtą buvimą, arba priimamas tame pačiame akte, sprendimo grąžinti apskundimo terminai gali būti nacionalinėje teisėje nustatyti terminai, per kuriuos galima apskųsti sprendimą, kuriuo nutraukiamas teisėtas buvimas arba atsisakoma leisti teisėtai pasilikti.

4. Kai draudimas atvykti arba sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, priimamas kartu su sprendimu grąžinti pagal 5 straipsnio 12 dalį, jie apskundžiami kartu su tuo sprendimu grąžinti tame pačiame teisme, tame pačiame procese ir laikantis tų pačių terminų. Jei draudimas atvykti arba sprendimas, kuriuo nurodoma išsiųsti, priimamas atskirai nuo sprendimo grąžinti arba yra vienintelis skųstinas sprendimas, jis gali būti apskųstas atskirai.

28 straipsnis

Stabdomasis poveikis

1. Nors šiame reglamente nenumatytas automatinis skundo stabdomasis poveikis, valstybės narės, visapusiškai laikydamosi Chartijos 47 straipsnio, užtikrina, kad kompetentingas pirmosios instancijos teismas galėtų sustabdyti išsiuntimą prieš vykdant pagal 5 straipsnį ir 10 straipsnio 3 dalį priimtus sprendimus. Atitinkamo trečiosios valstybės piliečio prašymu išsiuntimas gali būti sustabdytas laikotarpiui, per kurį galima pateikti skundą pagal 27 straipsnį arba, jei skundas buvo pateiktas, laikotarpiui, kol nagrinėjamas toks skundas, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje taip pat numatyta, kad tokio sprendimo vykdymas gali būti sustabdytas *ex officio*. Ši dalis nedaro poveikio nacionalinės teisės nuostatoms, pagal kurias numatomas automatiškas teisių gynimo priemonių pirmosios instancijos teisme stabdomasis poveikis.

2. Vertindamas prašymą pagal 1 dalį, teismas gali remtis jam pateikta bylos medžiaga, įskaitant bet kokį svarbių aplinkybių vertinimą, atliktą ankstesniuose grąžinimo procedūros ir, kai aktualu, prieglobsčio procedūros etapuose.

3. Jei dėl pirmojo ar paskesnio sprendimo dėl skundo pateikiamas dar vienas skundas, išsiuntimo vykdymas nesustabdomas, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje numatytas tokių teisių gynimo priemonių stabdomasis poveikis arba trečiosios valstybės pilietis prašo sustabdyti sprendimo vykdymą ir kompetentingas teismas nusprendžia tą prašymą patenkinti, tinkamai atsižvelgdamas į konkrečias konkretaus atvejo aplinkybes.

VI SKYRIUS

SULAIKYMAS

29 straipsnis

Sulaikymo pagrindai

1. Valstybės narės gali sulaikyti trečiosios valstybės pilietį pagal šį reglamentą, remdamosi individualiu kiekvieno atvejo vertinimu ir tik tiek, kiek sulaikymas yra proporcingas.

2. Valstybės narės trečiosios valstybės pilietį sulaikymo vietoje gali laikyti tik grąžinimo, įskaitant pasirengimą grąžinimui, readmisijos arba išsiuntimo įvykdymo tikslu.

3. Trečiosios valstybės pilietis gali būti sulaikytas tik dėl vieno ar kelių iš šių sulaikymo pagrindų:

a) kyla pasislėpimo pavojus, nustatytas pagal 19 straipsnį;

b) trečiosios valstybės pilietis vengia readmisijos, pasirengimo grąžinimui arba išsiuntimo proceso arba tam trukdo;

c) trečiosios valstybės pilietis kelia saugumo riziką, kaip tai suprantama pagal 13 straipsnį;

d) siekiama nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę;

e) nevykdomos pareigos, nustatytos 18 straipsnio 3 dalies a–d, f, h, k, l ir m punktuose, įskaitant nepakankamą bendradarbiavimą siekiant gauti kelionės dokumentus;

f) kitų būtinų ir proporcingų svarbių nacionalinėje teisėje numatytų su grąžinimu susijusių pagrindų, kad būtų užtikrintos veiksmingos grąžinimo procedūros.

4. Sprendimą dėl sulaikymo priima administracinės ar teisminės institucijos. Sprendimas dėl sulaikymo priimamas rašytiniu sprendimu, kuriame nurodomos faktinės ir teisinės priežastys, kuriomis jis grindžiamas, taip pat informacija apie galimas teisių gynimo priemones. Apie sprendimą trečiosios valstybės piliečiui pranešama žodžiu arba raštu ta kalba, kurią jis supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, be kita ko, naudojantis vertimo žodžiu arba raštu paslaugomis.

5. Sulaikydamos trečiosios valstybės pilietį pagal 2 dalį, valstybės narės atsižvelgia į tai, ar trečiosios valstybės pilietis yra pažeidžiamas asmuo.

30 straipsnis

Sulaikymo laikotarpis

1. Sulaikymas trunka kuo trumpesnį laikotarpį ir tol, kol yra 29 straipsnyje nustatytų pagrindų ir jis yra būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą ir sėkmingą trečiosios valstybės piliečio grąžinimą.

2. Paaiškėjus, kad nebėra 29 straipsnyje išdėstytų pagrindų, trečiosios valstybės pilietis paleidžiamas iš sulaikymo vietos pagal šį reglamentą. Toks paleidimas netrukdo taikyti priemonių pagal 20 ir 23 straipsnius.

3. Sulaikymas valstybėje narėje neviršija 12 mėnesių. Jei tikėtina, kad grąžinimo procedūra truks ilgiau dėl to, kad atitinkamas trečiosios valstybės pilietis nepakankamai bendradarbiauja, vėluojama gauti reikiamus dokumentus iš trečiųjų valstybių arba dėl kitų nacionalinėje teisėje numatytų išimtinių aplinkybių, sulaikymas valstybėje narėje gali būti taikomas ilgesnį laikotarpį, bet ne ilgiau kaip 24 mėnesius.

Jei trečiosios valstybės pilietis persikėlė į kitą valstybę narę ir jo elgesys yra sulaikymo pagrindas, kaip nurodyta 29 straipsnio 3 dalyje, taikomas naujas sulaikymo laikotarpis.

4. Pasibaigus ilgiausiam 24 mėnesių sulaikymo laikotarpiui pagal 3 dalį, sulaikymas gali būti taikomas papildomiems ne ilgesniems kaip 6 mėnesių laikotarpiams, kai kyla pasislėpimo pavojus ir kai atsiranda pagrįsta išsiuntimo tikimybė dėl vieno ar daugiau iš šių aplinkybių pasikeitimų:

a) turima naujos svarbios informacijos apie trečiosios valstybės piliečio tapatybę;

b) kelionės dokumentas buvo gautas arba galima pagrįstai manyti, kad jis buvo gautas pasikeitus aplinkybėms;

c) pagerėjo bendradarbiavimas su atitinkama trečiąja valstybe.

Sulaikydamos trečiosios valstybės pilietį pagal šią dalį, kompetentingos institucijos tokiam atvejui teikia pirmenybę, siekdamos užtikrinti, kad sulaikymas truktų kuo trumpesnį laikotarpį.

5. Pasibaigus ilgiausiems sulaikymo laikotarpiams pagal 3 ir 4 dalis nedraudžiama taikyti priemonių pagal 20 ir 23 straipsnius.

6. Jei trečiosios valstybės pilietis sulaikymo metu bendradarbiauja jo grąžinimo klausimais, atitinkamo trečiosios valstybės piliečio savanoriškas grįžimas, kai tinkama, organizuojamas nepagrįstai nedelsiant. Kai aktualu, sulaikymas gali trukti iki išvykimo, kad būtų užtikrintas veiksmingas grąžinimas, laikantis 3 ir 4 dalių.

31 straipsnis

Sprendimų dėl sulaikymo peržiūra

1. Valstybės narės užtikrina, kad sulaikymas būtų peržiūrimas bent kas šešis mėnesius atitinkamo trečiosios valstybės piliečio prašymu arba *ex officio*.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nelydimų nepilnamečių sulaikymas būtų peržiūrimas *ex officio* ne rečiau kaip kas tris mėnesius arba atitinkamo nelydimo nepilnamečio ar atstovo arba asmens, paskirto pagal 17 straipsnio 2 dalį, prašymu.

3. Jei administracinės institucijos nurodo asmenį sulaikyti arba pratęsia sulaikymo trukmę, valstybės narės:

a) numato atlikti sulaikymo teisėtumo teisminę peržiūrą, dėl kurios turi būti sprendžiama kuo skubiau, per nacionalinėje teisėje nustatytą laikotarpį nuo sulaikymo pradžios, arba

b) suteikia atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui teisę inicijuoti procesą, per kurį būtų vykdoma sulaikymo teisėtumo teisminė peržiūra , dėl kurios turi būti sprendžiama kuo skubiau, per nacionalinėje teisėje nustatytą laikotarpį nuo atitinkamo proceso pradžios . Tokiais atvejais valstybės narės iš karto po sulaikymo praneša atitinkamam trečiosios valstybės piliečiui apie galimybę inicijuoti tokį procesą.

Kai trečiosios šalies pilietis sulaikomas laikotarpiui, viršijančiam 30 straipsnio 4 dalyje nustatytą ilgiausią 24 mėnesių sulaikymo laikotarpį, ir tas pratęstas laikotarpis viršija tris mėnesius, teismas bent kas tris mėnesius atlieka sulaikymo peržiūrą.

32 straipsnis

Sulaikymo sąlygos

1. Paprastai asmenys sulaikomi specializuotuose centruose, įskaitant specialius kitų įstaigų padalinius. Jei valstybė narė negali užtikrinti sulaikymo tokiuose centruose ir turi naudotis įkalinimo įstaigų patalpomis, trečiųjų valstybių piliečiai kiek įmanoma atskiriami nuo kalinių.

2. Sulaikyti trečiųjų valstybių piliečiai turi turėti galimybę patekti į lauko erdvę. Galimybė patekti į lauko erdvę gali būti ribojama ribotą laikotarpį, jei tai būtina ir proporcinga siekiant užtikrinti, kad sulaikymo centras gerai veiktų.

3. Sulaikytiems trečiųjų valstybių piliečiams paprašius, jiems suteikiama galimybė laiku susisiekti su teisiniais atstovais, šeimos nariais ir kompetentingomis konsulinėmis įstaigomis.

4. Ypatingas dėmesys skiriamas sulaikytų pažeidžiamų asmenų specialiesiems poreikiams . Sulaikytiems trečiųjų valstybių piliečiams teikiama neatidėliotina medicininė pagalba ir užtikrinamas būtinas ligos gydymas.

5. Teisiniai atstovai, šeimos nariai, kompetentingos konsulinės įstaigos ir atitinkamos ir kompetentingos nacionalinės, tarptautinės ir nevyriausybinės organizacijos ir įstaigos turi turėti galimybę apsilankyti bet kuriame sulaikymo centre, bendrauti su trečiųjų valstybių piliečiais bei juos aplankyti sąlygomis, kuriomis gerbiamas privatumas. Tokiems vizitams gali reikėti gauti leidimą ir gali būti taikomos kitos atitinkamos sąlygos, įskaitant reikalavimą, kad kompetentinga institucija prieš tai būtų išdavusi atitinkamą patikimumo pažymėjimą pagal nacionalinę teisę. Valstybės narės gali nustatyti tokių vizitų apribojimus pagal nacionalinę teisę, kai tokie apribojimai yra objektyviai būtini įstaigos saugumui, viešajai tvarkai ar administraciniam valdymui užtikrinti.

6. Sulaikytiems trečiųjų valstybių piliečiams suteikiama informacija apie sulaikymo centre taikomas taisykles ir jų teises bei pareigas kalba, kurią jie supranta arba kurią jie, kaip galima pagrįstai daryti prielaidą, gali suprasti. Tokia informacija apima informaciją apie nacionalinėje teisėje numatytą jų teisę susisiekti su 3 ir 5 dalyse nurodytais asmenimis ar įstaigomis.

7. Trečiųjų valstybių piliečiams, kurie, kaip nustatyta, kelia saugumo riziką pagal 13 straipsnį, sulaikymo centruose gali būti taikomos griežtesnės saugumo taisyklės, įskaitant griežtesnes atskyrimo priemones arba griežtesnę priežiūrą tiek laiko, kiek tai tikrai būtina rizikai valdyti ir jų grąžinimui palengvinti.

33 straipsnis

Nelydimų nepilnamečių ir šeimų, kuriose yra nepilnamečių, sulaikymo sąlygos

1. Nelydimi nepilnamečiai ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių, sulaikomi tik kraštutiniu atveju ir kuo trumpesniam laikui, taip pat atsižvelgiant į vaiko interesus.

2. Nelydimi nepilnamečiai ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių, sulaikymo laikotarpiu apgyvendinami atskiroje patalpoje, užtikrinant atitinkamą privatumą. Darbuotojai turi būti tinkamai parengti, o patalpos – pritaikytos siekiant atsižvelgti į nepilnamečių poreikius, jų amžių ir lytį .

3. Sulaikyti nepilnamečiai turi turėti galimybę užsiimti laisvalaikio veikla, įskaitant pagal jų amžių jiems tinkamus žaidimus ir pramogas, ir turi turėti galimybę gauti švietimo paslaugas ar dalyvauti švietimo veikloje formatu, kuris yra tinkamiausias atsižvelgiant į jų sulaikymo trukmę.

VII SKYRIUS

READMISIJA

34 straipsnis

Readmisija

1. Priėmus sprendimą grąžinti , kompetentingos institucijos, kai aktualu, padedant FRONTEX, kai aktualu, inicijuoja readmisijos procesą, be kita ko, kai taikytina, susijusį su trečiosios valstybės piliečio pilietybės patvirtinimu, trečiosios valstybės piliečio kelionės dokumento išdavimu ir grąžinimo operacijos organizavimu.

Laikantis taikytinos readmisijos priemonės ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/1953 ([34]), kai taikytina, grąžinamiems asmenims naudojamas Europos kelionės dokumentas.

2. Readmisiją trečiosiose valstybėse padeda vykdyti specialūs Sąjungos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnai, finansuojami Sąjungos lėšomis. Tokie ryšių palaikymo pareigūnai yra Sąjungos delegacijų struktūros dalis ir jie glaudžiai koordinuoja veiksmus su Komisija, kad būtų įgyvendinti atitinkami Sąjungos politikos prioritetai.

35 straipsnis

Išorės aspektas ir bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis

Sąjunga ir valstybės narės užtikrina, kad grąžinimo politikos išorės aspektas būtų išsamaus požiūrio į migracijos valdymą sudedamoji dalis.

([34]) 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1953 dėl Europos kelionės dokumento neteisėtai esantiems trečiųjų šalių piliečiams grąžinti nustatymo, kuriuo panaikinama 1994 m. lapkričio 30 d. Tarybos rekomendacija (OL L 311, 2016 11 17, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Jei nustatoma, kad trečioji valstybė nepakankamai bendradarbiauja, arba jei viena ar kelios valstybės narės patiria sunkumų bendradarbiaudamos su trečiąja valstybe readmisijos srityje, Sąjunga ir valstybės narės imasi tinkamų priemonių, įskaitant sąlygų taikymą visų atitinkamų sričių politikai ir priemonėms, pavyzdžiui, vizų politikai, taip pat prekybos ir vystymosi politikai, kaip numatyta jas reglamentuojančiuose Sąjungos teisėkūros procedūra priimamuose aktuose ir valstybių narių, kurioms tie aktai yra privalomi, kad būtų remiamos nuspėjamos ir veiksmingos grąžinimo procedūros, įgyvendinamos su trečiosiomis valstybėmis, ir užtikrintas veiksmingas ir tvarus bendradarbiavimas readmisijos srityje.

VIII SKYRIUS

DALIJIMASIS ASMENS DUOMENIMIS IR JŲ PERDAVIMAS

36 straipsnis

Valstybių narių dalijimasis informacija

1. Įgyvendindamos šį reglamentą valstybės narės naudojasi visomis tinkamomis bendradarbiavimo ir keitimosi informacija priemonėmis.

2. Keitimasis informacija vykdomas valstybės narės prašymu ir gali vykti tik tarp valstybių narių kompetentingų institucijų.

3. Valstybės narės, gavusios prašymą, perduoda viena kitai turimą informaciją apie trečiosios valstybės pilietį, kuriam taikomas šis reglamentas, kad galėtų vykdyti grąžinimo procedūrą ir teikti grąžinimo ir reintegracijos pagalbą.

4. Jei šio straipsnio 3 dalyje nurodyta informacija galima keistis per ES informacines sistemas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/818 ([35]) 4 straipsnio 15 punkte, arba teikiant papildomą informaciją pagal Reglamentą (ES) 2018/1860, tokia informacija paprastai keičiamasi tik tomis priemonėmis.

5. Prašyme suteikti informaciją nurodomi pagrindai, kuriais jis grindžiamas.

6. 3 dalyje nurodytoje informacijoje visų pirma gali būti pateikiama:

a) informacija, būtina trečiosios valstybės piliečio tapatybei nustatyti ir, kai taikytina, jo šeimos narių, giminaičių ir kitų šeimos ryšiais susijusių asmenų tapatybei nustatyti;

b) informacija, susijusi su trečiosios valstybės piliečio biometriniais duomenimis, paimtais pagal Reglamentą (ES) 2024/1358;

c) informacija, susijusi su trečiosios valstybės piliečio pilietybe ir bet kokiais kelionės dokumentais;

d) informacija, susijusi su trečiosios valstybės piliečio gyvenamosiomis vietomis, kelionių maršrutais, kalbomis, kuriomis jis kalba, ir kontaktiniais duomenimis, pvz., elektroniniais pašto adresais ir telefono numeriais;

e) informacija apie bet kokį gyventojo statusą arba leidimus, kuriais suteikiama teisė būti šalyje, įskaitant valstybės narės arba trečiosios valstybės išduotus teisę gyventi šalyje patvirtinančius dokumentus ar vizas, taip pat visus prašymus išduoti šiuos dokumentus ar vizas arba pratęsti jų galiojimą;

([35]) 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/818 dėl ES informacinių sistemų policijos ir teisminio bendradarbiavimo, prieglobsčio ir migracijos srityje sąveikumo sistemos sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2018/1726, (ES) 2018/1862 ir (ES) 2019/816 (OL L 135, 2019 5 22, p. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

f) informacija, susijusi su trečiosios valstybės piliečio grąžinimo operacija;

g) kai taikytina, informacija, susijusi su trečiosios valstybės piliečio reintegracija, įskaitant informaciją apie pažeidžiamumą;

h) bet kokio sprendimo grąžinti, priimto trečiosios valstybės piliečio atžvilgiu, pagrindai;

i) informacija apie tai, ar trečiosios valstybės pilietis laikosi pareigų pagal 18 straipsnį arba priemonių pagal 20 straipsnį;

j) informacija apie tai, ar trečiosios valstybės pilietis buvo sulaikytas, arba taikytas sulaikymo alternatyvas;

k) informacija, susijusi su nuosprendžių registru arba trečiosios valstybės piliečio keliama grėsme viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar nacionaliniam saugumui;

l) informacija apie trečiosios valstybės piliečio pažeidžiamumą, sveikatą ir medicininius poreikius.

7. Prašomoji valstybė narė privalo atsakyti kuo greičiau ir ne vėliau kaip per dvi savaites.

8. Jei valstybė narė neatsako, neišsamiai atsako arba pavėluotai atsako į valstybės narės pagal šį straipsnį pateiktą prašymą, tai netrukdo ar nepavėlina sprendimo grąžinti arba sprendimo, kuriuo nurodoma išsiųsti, kurį inicijavo kita valstybė narė, vykdymo. Prašančioji valstybė narė gali tęsti procedūrą, remdamasi informacija, kuri jau yra prieinama jos kompetentingoms institucijoms pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.

9. Informacija, kuria buvo pasikeista, gali būti naudojama tik 3 dalyje nustatytiems tikslams. Kiekvienoje valstybėje narėje tokia informacija, atsižvelgiant į jos rūšį ir ją gaunančios institucijos įgaliojimus, gali būti perduodama tik institucijoms arba teisminėms institucijoms, kurioms patikėta vykdyti grąžinimo procedūrą, readmisiją arba teikti reintegracijos pagalbą.

10. Valstybės narės, gavusios prašymą, perduoda viena kitai trečiosios valstybės piliečio kelionės dokumentų originalus, kai tie kelionės dokumentai yra būtini grąžinimui užtikrinti.

37 straipsnis

Su trečiųjų valstybių piliečiais susijusių duomenų perdavimas trečiosioms valstybėms grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos tikslais

1. Nedarant poveikio 38 ir 39 straipsniams, 36 straipsnio 6 dalies a–h punktuose nurodytus duomenis kompetentinga institucija ir, kai taikytina, FRONTEX gali tvarkyti ir perduoti trečiosios valstybės kompetentingai institucijai arba trečiosioms šalims, kompetentingoms teikti reintegracijos pagalbą ar atlikti kitas užduotis, susijusias su grąžinimo įgyvendinimu, tokioms kaip oro transporto bendrovės ar medicinos paslaugų teikėjai, ir kai tai būtina grąžinimo, readmisijos arba reintegracijos tikslais.

2. Valstybės narės ir FRONTEX, perduodamos asmens duomenis pagal šio straipsnio 1 dalį, užtikrina, kad toks perdavimas atitiktų atitinkamai Reglamento (ES) 2016/679 V skyrių ir Reglamento (ES) 2018/1725 V skyrių.

3. Kai perdavimas atliekamas pagal šio straipsnio 1 dalį, toks perdavimas dokumentuojamas ir, gavus prašymą, tie dokumentai pateikiami kompetentingai priežiūros institucijai, įsteigtai pagal Reglamento (ES) 2016/679 51 straipsnio 1 dalį ir Reglamento (ES) 2018/1725 52 straipsnio 1 dalį, įskaitant perdavimo datą bei laiką ir informaciją apie gaunančiosios trečiosios valstybės kompetentingą instituciją. Tuose dokumentuose pateikiama tik informacija, kuri yra griežtai būtina perdavimo teisiniam pagrindui įrodyti ir jie nėra susiję su jokiomis papildomomis valstybių narių pareigomis pranešti.

38 straipsnis

Su trečiųjų valstybių piliečių apkaltinamaisiais nuosprendžiais susijusių duomenų perdavimas trečiosioms valstybėms grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos tikslais

1. Duomenis, susijusius su vienu ar daugiau trečiosios valstybės piliečio apkaltinamųjų nuosprendžių, kompetentinga institucija ir, kai taikytina, FRONTEX konkrečiais atvejais gali tvarkyti ir perduoti trečiosios valstybės kompetentingai institucijai ar trečiosioms šalims, kompetentingoms teikti reintegracijos pagalbą ar atlikti kitas užduotis, susijusias su grąžinimo įgyvendinimu, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) trečiosios valstybės pilietis, kurio asmens duomenys perduodami, per pastaruosius 25 metus buvo nuteistas už teroristinį nusikaltimą arba per pastaruosius 15 metų – už bet kurią kitą nusikalstamą veiką, nurodytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1240 ([36]) priede, arba yra įvykdęs nusikalstamą veiką, už kurią pagal nacionalinę teisę baudžiama bent dvejų metų laisvės atėmimo bausme arba yra įvykdęs kelias nusikalstamas veikas, už kurias pagal apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės nacionalinę teisę baudžiama bent vienų metų laisvės atėmimo bausme;

b) perduoti duomenis yra būtina grąžinimo, readmisijos arba specialios nefinansinės reintegracijos pagalbos teikimo tikslais;

c) kompetentinga institucija patikrino ir, kai taikytina, FRONTEX yra įsitikinusi, kad perduodant duomenis nekyla pavojus, kad bus pažeistas negrąžinimo principas;

d) kompetentinga institucija patikrino ir, kai taikytina, FRONTEX yra įsitikinusi, kad perduodant duomenis nekyla pavojus, kad bus pažeistas Chartijos 50 straipsnis.

2. Kai valstybės narės ir FRONTEX, perduodančios asmens duomenis pagal šio straipsnio 1 dalį, užtikrina, kad toks perdavimas atitiktų atitinkamai Reglamento (ES) 2016/679 V skyrių ir Reglamento (ES) 2018/1725 V skyrių.

3. Kai perdavimas atliekamas pagal šio straipsnio 1 dalį, toks perdavimas dokumentuojamas ir, gavus prašymą, tie dokumentai pateikiami kompetentingai priežiūros institucijai, įsteigtai pagal Reglamento (ES) 2016/679 51 straipsnio 1 dalį ir Reglamento (ES) 2018/1725 52 straipsnio 1 dalį, įskaitant perdavimo datą bei laiką, informaciją apie gaunančiosios trečiosios valstybės kompetentingą instituciją, įrodymą, kad perdavimas atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas, ir perduodamus asmens duomenis. Tuose dokumentuose pateikiama tik informacija, kuri yra griežtai būtina perdavimo teisiniam pagrindui įrodyti ir jie nėra susiję su jokiomis papildomomis valstybių narių pareigomis pranešti.

([36]) 2018 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1240, kuriuo sukuriama Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS) ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1077/2011, (ES) Nr. 515/2014, (ES) 2016/399, (ES) 2016/1624 ir (ES) 2017/2226 (OL L 236, 2018 9 19, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

39 straipsnis

Trečiųjų valstybių piliečių sveikatos duomenų perdavimas trečiosioms valstybėms grąžinimo operacijos vykdymo ir reintegracijos tikslais

1. Duomenis, susijusius su medicinine pagalba, kuri turi būti teikiama trečiųjų valstybių piliečiams grąžinimo operacijos metu, kompetentinga institucija arba trečiosios šalys, kompetentingos teikti reintegracijos pagalbą arba vykdyti kitas užduotis, susijusias su grąžinimo įgyvendinimu, pvz., medicinos paslaugų teikėjai, ir, kai taikytina, FRONTEX konkrečiais atvejais gali tvarkyti ir perduoti trečiosios valstybės kompetentingai institucijai, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) perduoti duomenis yra būtina grąžinimo operacijos vykdymo tikslais;

b) kompetentinga institucija patikrino ir, kai taikytina, FRONTEX yra įsitikinusi, kad perduodant duomenis nekyla pavojus, kad bus pažeistas negrąžinimo principas.

2. Duomenis, susijusius su trečiųjų valstybių piliečių sveikata ir medicininiais poreikiais, kompetentinga institucija ir, kai taikytina, FRONTEX konkrečiais atvejais gali tvarkyti ir perduoti trečiajai šaliai, kompetentingai teikti reintegracijos pagalbą arba vykdyti kitas užduotis, susijusias su grąžinimo įgyvendinimu, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) perduoti duomenis yra būtina siekiant teikti 44 straipsnyje nurodytą reintegracijos pagalbą, pritaikytą prie trečiosios valstybės piliečio medicininių poreikių;

b) trečiosios valstybės pilietis, kurio asmens duomenys perduodami, sutiko su tokiu perdavimu.

3. Valstybės narės ir FRONTEX, perduodamos asmens duomenis pagal šio straipsnio 1 arba 2 dalį, užtikrina, kad toks perdavimas atitiktų atitinkamai Reglamento (ES) 2016/679 V skyrių ir Reglamento (ES) 2018/1725 V skyrių.

4. Kai perdavimas atliekamas pagal šio straipsnio 1 arba 2 dalį, toks perdavimas dokumentuojamas ir, gavus prašymą, tie dokumentai pateikiami kompetentingai priežiūros institucijai, įsteigtai pagal Reglamento (ES) 2016/679 51 straipsnio 1 dalį ir Reglamento (ES) 2018/1725 52 straipsnio 1 dalį, įskaitant perdavimo datą bei laiką, informaciją apie gaunančiosios trečiosios valstybės kompetentingą instituciją, įrodymą, kad perdavimas atitinka šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nustatytas sąlygas, ir perduodamus asmens duomenis. Tuose dokumentuose pateikiama tik informacija, kuri yra griežtai būtina perdavimo teisiniam pagrindui įrodyti ir jie nėra susiję su jokiomis papildomomis valstybių narių pareigomis pranešti.

IX SKYRIUS

BENDRA GRĄŽINIMO SISTEMA

40 straipsnis

Bendros grąžinimo sistemos sudedamosios dalys

1. Bendrą grąžinimo sistemą pagal šį reglamentą sudaro:

a) bendra trečiųjų valstybių piliečių, neturinčių teisės būti valstybių narių teritorijoje, grąžinimo procedūra;

b) sprendimų grąžinti pripažinimo ir vykdymo užtikrinimo ir sprendimų, kuriais nurodoma išsiųsti, valstybėse narėse sistema;

c) skaitmeninės sistemos, skirtos trečiųjų valstybių piliečių grąžinimui, readmisijai ir reintegracijai valdyti;

d) valstybių narių bendradarbiavimas;

e) pakankamas sulaikymo pajėgumų lygis, kurį nustato valstybės narės, atsižvelgdamos į faktinius poreikius;

f) Sąjungos teikiama finansinė parama ir Sąjungos įstaigų, tarnybų ir agentūrų teikiama operacinė parama jų atitinkamose kompetencijos srityse.

2. Kuriant skaitmenines sistemas, kuo labiau remiamasi esama nacionaline infrastruktūra ir sąveikiomis Sąjungos sistemomis, taip pat nesukuriama papildoma pranešimo arba procedūrinė našta valstybėms narėms.

3. Sąjunga ir valstybės narės nustato bendrus prioritetus grąžinimo ir reintegracijos srityje ir užtikrina būtinus tolesnius veiksmus, atsižvelgdamos į Europos prieglobsčio ir migracijos valdymo strategiją, priimtą pagal Reglamento (ES) 2024/1351 8 straipsnį, grąžinimo pasienio procedūros įgyvendinimą pagal Reglamentą (ES) 2024/1349, trečiųjų valstybių bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis readmisijos srityje lygio vertinimą pagal Reglamento (EB) Nr. 810/2009 25a straipsnį ir Sąjungos readmisijos priemones bei visus kitus Sąjungos dokumentus, susijusius su bendradarbiavimu readmisijos srityje.

4. Sąjunga ir valstybės narės užtikrina lojalų kompetentingų institucijų ir Sąjungos bei valstybių narių bendradarbiavimą ir glaudų jų veiksmų koordinavimą, taip pat vidaus ir išorės sudedamųjų dalių sinergiją .

41 straipsnis

Kompetentingos institucijos

Kiekviena valstybė narė pagal nacionalinę teisę paskiria kompetentingas institucijas, atsakingas už šiame reglamente nustatytų pareigų vykdymą.

42 straipsnis

Valstybių narių bendradarbiavimas

1. Pagal 41 straipsnį paskirtų kompetentingų institucijų bendradarbiavimas ir pagalba viena kitai paprastai vykdomi siekiant:

a) leisti vykti tranzitu per jų teritoriją siekiant padėti įvykdyti kitos valstybės narės sprendimą grąžinti arba gauti kelionės dokumentus;

b) teikti logistinę ar kitokią materialinę ar nepiniginę pagalbą, susijusią su tranzitu per jų teritoriją pagal a punktą;

c) padėti vykdyti 6 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą perdavimą;

d) padėti trečiosios valstybės piliečiui išvykti į valstybę narę, kurioje jis turi teisę būti pagal 6 straipsnio 3 dalį .

2. Pagal 41 straipsnį paskirtų kompetentingų institucijų bendradarbiavimas ir pagalba viena kitai gali būti vykdomi, be kita ko, siekiant:

a) vesti arba remti politinį dialogą ir keitimąsi informacija su trečiųjų valstybių valdžios institucijomis siekiant palengvinti readmisiją;

b) susisiekti su trečiųjų valstybių kompetentingomis institucijomis, siekiant patikrinti trečiųjų valstybių piliečių tapatybę ir gauti galiojantį kelionės dokumentą;

c) prašančiosios valstybės narės vardu organizuoti praktinę grąžinimo vykdymo užtikrinimo tvarką;

d) teikti logistinę ar kitokią materialinę ar nepiniginę pagalbą.

43 straipsnis

FRONTEX parama

1. Valstybės narės gali prašyti, kad jų kompetentingoms institucijoms padėtų FRONTEX siunčiami arba remiami ekspertai, įskaitant grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnus ir kitus ryšių palaikymo pareigūnus, pagal Reglamentą (ES) 2019/1896.

2. Valstybės narės teikia FRONTEX atitinkamą informaciją apie planuojamus FRONTEX paramos poreikius, kad būtų galima tinkamai planuoti tą paramą pagal Reglamentą (ES) 2019/1896.

44 straipsnis

Parama grąžinimui ir reintegracijai

1. Valstybės narės, kai aktualu, užtikrina prieinamas konsultacijas grąžinimo ir reintegracijos klausimais, kad trečiųjų valstybių piliečiams kuo ankstesniame grąžinimo proceso etape būtų teikiama informacija ir rekomendacijos dėl grąžinimo ir reintegracijos galimybių, įskaitant 3 dalyje nurodytas programas. Konsultavimas grąžinimo ir reintegracijos klausimais gali būti derinamas su kitomis konsultacijomis vykdant kitas migracijos procedūras valstybėje narėje.

2. Valstybės narės užtikrina, kad informacija apie grąžinimą ir reintegraciją būtų pateikta ne vėliau kaip priimant sprendimą grąžinti.

3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų prieinamos grąžinimo ir reintegracijos programos, remiamos ar finansuojamos Sąjungos arba nacionaliniu lygmenimis. Tokios programos apima trečiosios valstybės piliečiui teikiamą logistinę, finansinę ar kitą materialinę ar nepiniginę pagalbą arba paskatas, įskaitant reintegracijos pagalbą valstybėje, į kurią grąžinama.

4. Grąžinimo ir reintegracijos pagalba nėra individuali teisė ir nėra būtina readmisijos procedūros sąlyga.

5. Pagal grąžinimo ir reintegracijos programas teikiama pagalba gali priklausyti nuo trečiosios valstybės piliečio bendradarbiavimo ir pareigų vykdymo lygio ir ilgainiui gali būti sumažintas jos mastas arba ji gali būti atšaukiama. Nustatant grąžinimo ir reintegracijos pagalbos rūšį ir mastą, kai taikytina, gali būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

a) atitinkamo trečiosios valstybės piliečio bendradarbiavimą grąžinimo ir readmisijos procedūros metu, kaip numatyta 18 straipsnyje;

b) tai, ar trečiosios valstybės pilietis grįžta savanoriškai arba yra išsiunčiamas;

c) tai, ar trečiosios valstybės pilietis yra trečiosios valstybės, įtrauktos į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1806 ([37]) II priedo sąrašą, pilietis;

d) tai, ar trečiosios valstybės pilietis buvo nuteistas už nusikalstamą veiką;

e) tai ar trečiosios valstybės pilietis turi specialiųjų poreikių dėl to, kad yra pažeidžiamas asmuo, nepilnametis, nelydimas nepilnametis ar šeimos narys;

f) papildomus kriterijus pagal nacionalinę teisę.

6. Šiame straipsnyje nurodyta pagalba neteikiama trečiųjų valstybių piliečiams, kurie jau pasinaudojo kita ar tokia pačia valstybės narės arba Sąjungos teikiama parama. Sąjunga, valstybės narės ir FRONTEX užtikrina reintegracijos pagalbos nuoseklumą ir koordinavimą.

X SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45 straipsnis

Nepaprastoji padėtis

1. Tais atvejais, kai dėl išskirtinai didelio trečiųjų valstybių piliečių, kurie turi būti grąžinti, skaičiaus atsiranda nenumatyta ir didelė našta valstybės narės sulaikymo centrams arba jos administracinių ar teisminių institucijų darbuotojams, tokia valstybė narė, kol tęsiasi išskirtinė padėtis, gali nuspręsti, kad būtų nustatyti ilgesni nei 27 straipsnio 1 dalyje, 31 straipsnio 3 dalyje ir 36 straipsnio 7 dalyje numatyti laikotarpiai ir imtis skubių su sulaikymo sąlygomis susijusių priemonių, kuriomis nukrypstama nuo 32 straipsnio 1 dalyje ir 33 straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų. Valstybės narės gali laikinai pakoreguoti administracines procedūras ir vidaus ataskaitų teikimo reikalavimus, kad paspartintų grąžinimo operacijas, jei tokie pakoregavimai yra tikrai būtini išskirtinei padėčiai spręsti.

2. Jei atitinkama valstybė narė imasi tokių išskirtinių priemonių, ji nedelsdama apie tai informuoja Komisiją. Ji taip pat informuoja Komisiją, kai tik nebelieka priežasčių taikyti šias išskirtines priemones.

3. Šio straipsnio nuostatos nesuteikia galimybės valstybėms narėms nukrypti nuo jų bendros pareigos imtis visų būtinų bendro ar specialaus pobūdžio priemonių, kad būtų užtikrintas pagal šį reglamentą numatytas jų pareigų vykdymas.

46 straipsnis

Statistiniai duomenys

1. Siekdama stebėti bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis readmisijos srityje, Komisija gali kasmet prašyti FRONTEX perduoti šiuos su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis susijusius duomenis, į kategorijas suskirstytus pagal kiekvieną trečiąją valstybę:

a) prašymų patvirtinti pilietybę skaičių ir teigiamų bei neigiamų atsakymų į prašymus patvirtinti pilietybę skaičių;

b) prašymų išduoti kelionės dokumentus skaičių, nurodant prašymų išduoti kelionės dokumentus skaičių tais atvejais, kai tapatybė buvo patvirtinta, trečiosios valstybės institucijų išduotų kelionės dokumentų skaičių ir neigiamų atsakymų, susijusių su prašymais išduoti kelionės dokumentus, skaičių.

([37]) 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1806, nustatantis trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams tas reikalavimas netaikomas, sąrašus (OL L 303, 2018 11 28, p. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. FRONTEX suteikia Komisijai prieigą prie 1 dalyje nurodytų duomenų. Duomenys, nurodyti 1 dalies a ir b punktuose ir suskirstyti pagal valstybes nares, gali būti perduodami trečiosioms valstybėms readmisijos pareigų įgyvendinimo ir laikymosi stebėsenos tikslais, be kita ko, taikant Sąjungos readmisijos priemones.

3. Komisijos prašymu valstybės narės per nustatytą laikotarpį pateikia vertinimui pagal 7 straipsnio 9 dalį užbaigti būtiną informaciją, visų pirma statistinius duomenis apie trečiųjų valstybių piliečių, kurių atžvilgiu kita valstybė narė yra priėmusi sprendimus grąžinti, skaičių ir remiantis pripažintais kitos valstybės narės priimtais sprendimais grąžinti ir, kai aktualu, sprendimais, kuriais nurodoma išsiųsti, išsiųstų arba grąžintų trečiųjų valstybių piliečių skaičių.

4. Komisija šio straipsnio tikslais ir kai įmanoma naudojasi pagal Reglamentą (EB) Nr. 862/2007 pateikta informacija.

5. Jei Komisija pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pagal 7 straipsnio 10 dalį, ji prireikus pasiūlo šio straipsnio dalinius pakeitimus, atsižvelgdama į atitinkamus teisės aktų pokyčius skaitmenizacijos srityje.

47 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis. Kai komitetas nuomonės nepateikia, Komisija įgyvendinimo akto projekto nepriima ir yra taikoma Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa.

48 straipsnis

Ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip 2031 m. spalio 17 d., o vėliau kas penkerius metus Komisija teikia atskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl šio reglamento taikymo valstybėse narėse ir, kai tinkama, pasiūlo pakeitimų.

2. Valstybės narės Komisijos prašymu jai pateikia turimą ataskaitai pagal 1 dalį parengti reikalingą informaciją ne vėliau nei likus devyniems mėnesiams iki termino pabaigos. Komisija, kai įmanoma, naudojasi pagal Reglamentą (EB) Nr. 862/2007 pateikta informacija.

49 straipsnis

Panaikinimas

1. Direktyva 2008/115/EB , Direktyva 2001/40/EB ir Sprendimas 2004/191/EB panaikinami valstybėse narėse, kurioms privalomas šis reglamentas, nuo 2027 m. spalio 17 d.

2. Nuorodos į panaikintas direktyvas ir sprendimą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal priede pateiktą atitikties lentelę.

50 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos.

2. 1 straipsnis, 2 straipsnio 1, 2 bei 3 dalys, 3 straipsnio 3 dalis, 4 straipsnis, 5 straipsnio 13 bei 15 dalys, 14, 15, 16, 34, 35, 41, 43, 47, 48 ir 49 straipsniai taikomi nuo 2026 m. spalio 16 d.

3. Kitos šio reglamento nuostatos taikomos nuo 2027 m. spalio 17 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse pagal Sutartis.

Priimta Strasbūre 2026 m. spalio 7 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkas*
R. METSOLA	T. BYRNE

PRIEDAS

Atitikties lentelė

Direktyva 2001/40/EB	Sprendimas 2004/191/EB	Direktyva 2008/115/EB	Šis reglamentas
		1 straipsnis	1 straipsnis
		2 straipsnis	2 straipsnis
		3 straipsnio 1 punktas	3 straipsnio 1 punktas
		3 straipsnio 2 punktas	3 straipsnio 2 punktas
		3 straipsnio 3 punktas	3 straipsnio 3 ir 5 punktai
		3 straipsnio 4 punktas	3 straipsnio 4 punktas
		3 straipsnio 5 punktas	3 straipsnio 7 punktas
		3 straipsnio 6 punktas	3 straipsnio 10 punktas
		3 straipsnio 7 punktas	19 straipsnis
		3 straipsnio 8 punktas	3 straipsnio 8 punktas
		3 straipsnio 9 punktas	—
		4 straipsnio 1–3 dalys	—
		4 straipsnio 4 dalis	2 straipsnio 7 dalis
		5 straipsnis	4 ir 15 straipsniai
		6 straipsnio 1 dalis	5 straipsnio 1, 9 ir 10 dalys
		6 straipsnio 2 dalis	6 straipsnio 2 ir 3 dalys
		6 straipsnio 3 dalis	6 straipsnio 1 dalies b punktas
		6 straipsnio 4 dalis	—
		6 straipsnio 5 dalis	—
		6 straipsnio 6 dalis	5 straipsnio 12 dalis
		7 straipsnio 1 dalis	5 straipsnio 2 ir 3 dalys
		7 straipsnio 2 dalis	5 straipsnio 4 dalis
		7 straipsnio 3 dalis	20 ir 23 straipsniai
		7 straipsnio 4 dalis	5 straipsnio 2 dalies b punktas ir 5 straipsnio 5 dalis
		8 straipsnio 1–5 dalys	10 straipsnis
		8 straipsnio 6 dalis	12 straipsnis.

Direktyva 2001/40/EB	Sprendimas 2004/191/EB	Direktyva 2008/115/EB	Šis reglamentas
		9 straipsnis	11 straipsnio 1–5 ir 7 dalys
		10 straipsnis	17 straipsnis
		11 straipsnis	8 straipsnis ir 9 straipsnis
		12 straipsnis.	5 straipsnio 7, 8 ir 11 dalys ir 8 straipsnio 3 dalis
		13 straipsnio 1 ir 2 dalys	26, 27 ir 28 straipsniai
		13 straipsnio 3 ir 4 dalys	25 straipsnis
		14 straipsnio 1 dalis	11 straipsnio 6 dalis
		14 straipsnio 2 dalis	11 straipsnio 4 dalis
		15 straipsnio 1 dalis	29 straipsnio 1, 2 dalys ir 3 dalies a ir b punktai
		15 straipsnio 2 dalis	29 straipsnio 4 dalis, 30 straipsnio 2 dalis ir 31 straipsnio 3 dalis
		15 straipsnio 3 dalis	31 straipsnio 1 ir 2 dalys
		15 straipsnio 4 dalis	30 straipsnio 2 dalis
		15 straipsnio 5 dalis	30 straipsnio 1 dalis ir 3 dalies pirmas sakinys
		15 straipsnio 6 dalis	30 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos antras sakinys ir 30 straipsnio 3 dalies antra pastraipa
		16 straipsnis	32 straipsnis
		17 straipsnis	33 straipsnis
		18 straipsnis	45 straipsnis
1–6 straipsniai		—	7 straipsnio 1–8 dalys
	1–3 straipsniai	—	—